

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Hieronymi explanationes in Ioel, Michaeam - Cod. Aug.
perg. 226**

[S.l.], [9. Jahrh.]

Hieronymus: Liber explanationis in Micheam I

[urn:nbn:de:bsz:31-58259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-58259)

legimus. Benigne fac dñe in bone uoluntate & uas sion
 & edificentur muri iherusalē. In hac p uincia confessio
 nis & glorie & in hac urbe in qua pax dñi cernitur erit
 aeterna habitatio. Non in unā uel tres uel plures gene
 rationes. sed in generatione & generatione. hoc ē in
 in duabus generationibus eoz quide iudeis & de gen
 tibus crediderunt. et mundabit dñs sanguine omniū
 peccatoz quem prius non mundauerat ut mundet in
 euangelio quos in lege peccantes in mundos reliquere
 rat. Ideo enim concludit omnia sub peccato ut omni
 um misereatur. Siue ulciscatur seruoꝝ suoꝝ sanguine
 quem in martirio p nominis confessione fuerant, &
 dñs commemorabitur in sion de qua scriptum est. Funda
 menta eius in montibus scis diligit dñs portas sion sup
 omnia tabernacula iacob.

Micheas In quem nunc cōmentarios dictare cupio
 in ordine. xii pphēarū secundum septuaginta
 inter pphēas tertius est. secundum hebraicā
 ueritatem sextus. & sequit iouam pphēam
 qui succedit abdie atq; ita fit ut tertius sit amos & io
 hel. secundus post osee qui apud homines primus est.
 Ergo quasi in corde uoluminis potius. debet profun
 da continere misteria & sermo dñi qui semp descendit.

ad prophetas. descendit & ad micheam quoque qui interpretatur
humilitas. ad micheam de morasthi. cuiusque hodie iuxta
de utheropolim urbem palestine haud grandis est ui-
culus. morasthi autem in lingua nostra heredem sonat.
pulchre igitur humilitas que inter uirtutes precipuae
spe hereditatis dominice nascitur. humilitas autem
non illa que uenit de conscientia peccatorum sed que in-
ter uirtutes ponitur. iuxta quod dicitur. humiliamini sub
potenti ut uos exaltet in tempore uisitationis. & qui
se humiliat. exaltabitur. Et ante contritionem ele-
uatur cor uis. & ante gloriam humiliatur. Unde &
dominus discite inquit a me quia mitis sum & humilis corde.
quomodo ergo apud nos uotua & quasi ob uirtutis au-
spicium ponuntur uocabula. Uerbi gratia uictoris
casti. pi. probi. & apud grecos. τω σπρωκ. uocatur &
εγχεβηκ. & appellatiua nomina uertunt in propria sic
& apud hebreos. & micheas & abdiel & zacharias. & ce-
terae que his similia. ex uirtutum uocabulo liberis ap-
parentibus imponuntur;

Verbum igitur domini quod factum est ad micheam
morasthiten in diebus ioatham acha. ezechie
regum iudae. quod uidit supra samariam & hierusalem
Sive iuxta septuaginta de quibus uidit supra sama-
riam & hierusalem; factum est ut micheam post osee
amos & esaiam. qui sub ozia uaticinati sunt. ex quo
intelligimus micheam ozie temporibus non prophetae

se sed filius iotham. quem post regnavit achaz
 & hechiah in patris achaz. Imperium succedente. sub quo
 decem tribus ab assiris in captivitate ducte sunt;
 Quantum ergo ad historiam primum & secundum ordinem
 captivitatis qua primum est capta samaria. ΜΑΚΡΟΠΟΛΙΤΗΣ.
 In israhel. postea iherusalem urbis iudee prophetiae
 titulus ponitur. Primum de samaria secundo de iheru-
 salem. Quantum vero ad mysticos intellectus quia sama-
 ria semper in heresibus accipitur iherusalem in ecclesia
 dicemus uerbum domini fieri. ad humilem & coadheredem
 christi. de peruersis dogmatibus & de ecclesia si qua forte
 peccata commiserit & totius uoluminis ordine texere.
 Quod autem samaria & decem tribus que scissae sunt sub rege
 iheroboam. a strippe dauid accipiantur. in persona heretico-
 rum. & omnis quidem scriptura testatur. sed maxime pro-
 pheta osee & hic ipse liber qui hereticos impior. & ex-
 celsasticos peccatores uocat. Statim enim sequitur.
 que est impietas iacob nomine samaria. & quod est
 peccatum domus iuda nonne iherusalem. hoc dum
 taxat iuxta septuaginta translatores. caeterum
 in hebraico quomodo legatur post paululum subici-
 emus. Sed & illud quod heretici semper in dogmatum
 suorum sibi quasi sublimitate confidunt & ecclesiae
 dispiciunt simplicitatem in alio loco dicitur. Ut qui dis-
 spiciunt sion & confidunt in monte samariae. De sion
 enim egredietur lex & uerbum domini de iherusalem;

Porro samaria fabricata sibi est de proprio sensu.
utulos aureos. habentes quidem in superficie pulchri
pulchritudinem. sed uitalem spm non habentes;
& fabricata est in domo di quod interpretatur bethel.
Nec enim recipere poterat populus isrl deos. nisi qui
descripturis & in domo di fabricati sunt. Quamuis
autem conciliabula sua uocet bethel. Tamen post
fabricationem idolorum desit ee bethel. & uocat
bethauen. quod dicitur domus idoli. pro quo septuagin-
ta transtulerunt dnm om̄. hoc de utulo. nunc ueni-
amus ad exordium pphæ & lerne abestia se uenit
sã sp̄ inuocemus aduentum. Vos paula & eustochiũ
ad dnm saluatorem fundite preceptis nemini noceat
inuidia. sed ut mens libera id tantum cogit & quod di-
titur explanare. nec sentiat conuictio alapas. quas
dñs in passione contempsit. Audite populi om̄ & at-
tendat terra & plenitudo eius & sit dñs dñs uob̄ in tes-
tem dñs de templo scõ suo. Lxx. Audite populi om̄
& auscultet terra & om̄ qui sunt in ea & sit dñs dñs uob̄
in testimoniu. Quia iuxta historiam manifestus est
sensus. lectoris prudentiæ intelligentiã de reliquo.
Iuxta tropologia aut conuocat ad auditum populus.
id est totus orbis & ecclesiar. & auscultandum terrã.
quia terrena in hereticorũ extracta sunt dogmata.
Quod autem heresis inter carnis opera numeretur.
que semp refertur. ad terram. & apostulus ad galatas

non taceat & dñs in euangelio prudens indicat auditori.
 Quid & terra est d & terra loquitur. & addisti nctionem
 eorū rursus. de ecclesiasticis. Quia autem de caelo uenit
 sup om̄s est. quod uidit & audit hoc testatur. Si autē
 hoc quod ait. audite populi. propt̄ illud dominicum.
 qui habet aures audiendi audiat. plus aliquid sonat
 quam qđ postea inferitur. attendat terra aptabimus
 aedificat. Audite populi om̄s. hereticis uero quitte
 nam suscipere doctrinā. attendat terra & om̄s qui
 in ea sunt. ut & isti si audierint. & illi si attenderint.
 non patiantur ea que postea sermo dñi cōminatur. Et sit
 eis dñs in testimonium. siue in ebraico legitur in teste.
 uel ut apertius interpretatus est simmachus. tes-
 tificans. & testificans. non aliunde nisi de domo sua
 quē ecclesia. aut certe in filio id est in dño nr̄o iuhū.
 qui uere templum patris ē. & de cuius eore loquitur
 pater uiscera penetrans & medullas eorū qui ad ten-
 dere uoluerint & audire. Quia ecce dñs egredietur
 de loco suo & descendet & calcabit sup excelsa terre
 & consument montes subter eum. & ualles scindent
 sicut cęra a facie ignis sicut aque que decurrunt in
 precept. descelere iacob. omne istud & in peccatis
 domus isrl̄. quod scelus iacob non samaria. & que
 excelsa iude non ne isrl̄. lxx ecce enim dñs
 egredietur. de loco suo. & descendet & ascendet sup
 excelsa terre. & cōmouebuntur montes subtereū.

» & uelles tabescit sicut cera a facie ignis. & sicut aqua
» pfluens indescendum. Propter impietatem iacob omnia
» hec & propt̄ peccatum domus ist̄. Que est impietas iacob
» nomine samaria & quod est peccatum domus iuda nonne
» hierusalem. O samaria & hierusalem audite diligenter
» & attendite dñm. uos de exemplo suo testificantem & pre
» dicentem quecumq; facturusest. Ecce egredietur de lo
» co suo. Qui enim mitis est & benignus & cuius natura
» clementie est. ur̄i causa cogitur persona qua non habet
» crudelitatis assumere. & descendet & calcabit super ex
» celsa terre; descensio di est & maiestatis eius. ad inferi
» ora decursus calcare terram & potentes quosq; conte
» rere; & consument̄ Inquit siue tabescunt montes & ualles
» sub eo. Quos principes intellegamus & populos; &
» quomodo uicina ignis caera non sustinet. & prono cur
» su aque ferunt̄ in preceps. Ita omnis impiorum supbia
» dño ueniente soluetur & defluet. hoc aut̄ totum fit
» ppt̄ scelera decem tribuum quas uocat iacob & ist̄
» & propt̄ p̄uaticationem iuda. quia in decem tribub.
» samaria ΜΗΤΡΟΛΟΓΙΕ fuit & in regno iude hierusalem
» excelsorum idola fabricata est. hoc iuxta literam
» tropologicè aut̄. egredietur dñs de loco suo quem t̄
» filium. uel om̄s sc̄os intellegere possumus ipse eni
» filius ait. Ego in patre & pater in me. Et de sc̄is ha
» bitabo & inambulabo in eis. Ego eor̄ dñs. & ipse er̄
» mihi populus; De his ergo egredietur. non quod re

Inquit eos? Nam & de apostolis egrediebatur ser-
 moni ad audientes. & tamen non relinquebat eos; &
 huiusmodi loca id est ea quae dñi hospitem habere
 antur. quasi cum xp̄o resurgente & sedente cū eo.
 In caelestibus rursus posita sunt; Unde & descendere
 dicitur ad eos. qui eius in monte doctrinā audire non
 possunt; Cumq; descendit. non ascendit in humilib;
 & in his quae deorsum posita sunt sed quae terrene uocant^r
 excelsa. & qui intelligentes aduenientes dñi ma-
 iestatem comouebuntur; & quamuis montes sint.
 tamen ad ralis aurigae & ascensoris pauebunt prae-
 sentiam; ualles autē id est animae choicis inserte corpo-
 ribus. ne cum caelesti homine resurgente p̄sentia
 eius ferre non poterunt. Sed quaequid in eis durum
 fuerit resoluetur. & ita fluent quomodo si aq; pla-
 na non habeant ferantq; precipites in profundum. Ve-
 nis uero dñs terribilis ad docendum. Idē ad mouendos
 montes & ualliu humilia resoluenda. quia impietas
 fecit iacob. & peccatum isrl̄. Impiētas autem iacob con-
 ciliabula hereticorū sunt. quae uocantur samaria. & pec-
 catum iuda. id est eius quid dñm confitetur. Non est
 aliud nisi hierusalem. In qua multa crimina reperunt^r.
 Quod autē domus iuda referat ad xp̄m cuius ecclesia est
 & sepe diximus. & illud ponamus ad p̄sens; Iuda telau-
 dat fratrem tuum manu tua & sup dorsum inimicorū tuorū;
 potest quoq; & sic intellegi quod p̄t impietates

p̄ hoc planget atq; lugebit ibi discultiata & nuda facie
 planctum quasi draconū & luctum quasi filiae sirenarum quia
 obanuit plaga eius quia uenit usq; ad iudam & tetigit usq; ad por
 tam populi mei usq; in iherusalem. Secundum ordinem peccatorū
 sic ordo penarū. Primū peccauit samaria & fabricata est idola
 & p̄ dno adorauit uitulos. Prima ergo & pereat destrua eam
 uenientibus assiris; & ponā quasi aceruū lapidum cum plant
 uinea ut redigat in uitulos & detrahā in uallem lapides eius.
 Erat quippe in montibus ita ibi nunc sebaſte ē. In qua & sc̄i
 baptiste lohannis ossa sunt condita; Et fundamenta eius re
 uelabo. Tanta quippe ruina erit & tanta urbis subuersio.
 ut si non solum parietes & aedificia corruant sed fundamenta
 quoq; usq; ad extremū lapidem reuelent. Et omnia sculp
 tura eius cuncte que diuitiae quas diuersi reges in ea con
 portauerant concidentur; & comburentur igni. &
 ad nichilum redigentur. si quidem opes et multiplex
 suppellex que ex fornicatione utputabantur idolox
 fuerant congregata. ducentur ad aliam meretricem
 idē ad nuem. Ut quomodo fornicati sunt in terra sua
 cum idolo lolis quiescerunt. sic uadant ad aliam terram
 idolox. & fornicationis idē ad assiros; hunc usq; de samaria
 & quia ad eam plaga puenit usq; ad iherusalem.
 et ipsa enī simili errore peccauit. derelinquens dñm suū.
 & idola fabricans; propterea propheta facit quasi
 ἡ πῶτις τοιοῦτο εἶαν. dī & super persona sua inducet pla
 gentis affectum. & dicit. sup hoc plagam & ulula bo

uadam spoliatus & nudus. Decim enim tribus pchidi. & faciam
planctum uelut draconum. & luctum quasi structionum.
Quomodo enim dracones terribili sibilo psonant iuxta historias
eoz quide ficias conscripserunt eotempore quouincunt abete
phantis. & sicut structiones. Inmemores sunt ouorum suoz,
& quasi non pepererint in harena calcandos pede bestiarum.
f&us relinquunt. De quo plenius in iob scribitur. Ita & ego
sine filis spoliatus & nudus in cedam; Et hoc faciam. quia de
sperata est plaga eius. id est samaria. & idem peccatum in
mo eadem poena peccanti que euerterat samaria; ueni &
usq; ad iudam & usq; ad portam urbis mee hierusalem. Ut
enim samaria subuersa e ab assiris. ita iudas & hierusalem
subuertentur a chaldeis. Quia uero samaria hereticorum
semel intelleximus. ecclesia que seperata a do populi facta
est. conciliabulum. Ipse dñs cōminatus posituram eē eā.
in pomorum custodiam in agro. & in plantationem uinee;
Oulto enim melius est subuerti inutilem ciuitatem. & lapi
des eius quibus exstructa fuerat in precept. detrahi. & pre
parari eam in pomarium. plantationem q; uinearum.
quam in edificatione pessima pmanere; Cum enī destruc
ta fuerit & reuelata fundamenta eius. quibus sua uide
batur. caelare misteria & firma habere dogmata in qui
bus stabat. & omnia idola que speciem uidebantur.
habere. & pulchritudinem. artificio sermone composita.
confessa fuerint a ministris dī idē auris ecclesiasticas.
Tunc in loco aedificationis pessime uaria ecclesie poma

nascentur. & non solum nascentur uerum etiam custodientur;
 & plantabitur uinea sicut de qua fiat uinum quod sedens in regno
 patris bibitur esse promissit. Non solum autem fundamenta eius que
 prius terre premeduntur aperientur. & proferentur in medium.
 & idola que sibi finxerat concidentur. sed gloria quoque & cli
 uitate quas uidebantur habere de deformatione & errore suo.
 igne meo consummentur. De quo dixi in euangelio. Ignem ueni
 mittere super terram. & quam uolo ut ardeat. Quae incoburentur
 & redigentur ad nichilum. quia non de ueritate contracta sunt
 dogmatum. sed de deformatione anime. & errore hunc inde
 collecta. heretici quippe non habent diuitias de paterna here
 ditate uenientes. sed cotidie quae colant reperunt. & idola
 sibi artificio manu & curiosa mente confingunt. Propter hoc
 cum conuersus agere ex fuerit in pomox custodia. & prepara
 tus ad uincas & lapides quibus edificata erat ciuitas. Detrac
 ti in profundum. & reuelata fundamenta eorum. & omnia sculptilia
 confusa & incensa. & mercedes quas sibi uana spe pollicebant
 & quicquid uelut deum colere uidebant redactum ad nichilum.
 quae de deformatione anime omne sibi peccatum comparauerunt.
 Tunc intelligentes errorem pristinum. & in semet ipsos reuersi
 plangerent. in quibus antea ridebant. & lugerent in quibus
 prius fornicantes leuabantur. Deponentque de pedibus suis
 quicquid mortiferum habuerant. & erunt discalciati. quia
 terra in qua staturisunt locus sanctus est. & uestimenta fornic
 tionis sue uniuersa picient eruntque nudi. ut possint christi in
 diu uestimento. Et facient planctum quasi dicitur conum.

Plancturi quippe sunt aliquando & dracones quando uide-
runt draconem maximū captum. & hamo pendere piscantis
& mare desolatum; & lugebunt quasi filiae sirenarū; Dul-
cia enī sunt herodice carmina. & suauu uoce populus de-
cipientia; Nec potest eorū cantica p̄terire. nisi qui optura
uerit aurē suā. & quasi surdus ac uiserit; propter ea au-
istius modi samaria planget atq; lugebit. quōs agitata dñi
uulnerata. & plagam sermōnis accipient. suū cognosceret
errorem; Non solum auē ipsa peccauit. sed iniquitatem
& errorem suū. Inuide quoq; portas uoluit introducere;
Unde dicit dea. uenit usque ad iudam. & tetigit usq;
ad portas populi mei usq; ad huerusalem. portas inquit
tetigit. quasi aures intellegit. ceterum mediā urbem
intrare non potuit; quod si intrasset fecisset de huerusalem
samaria; Quotiens uiderimus de ecclesia aliquos ad hereti-
corum sermones scandalizari. & querere quomodo eorū
respondeant. questionibus. ne tamen recedere de ecclesia
dicamus. Venit samaria siue plaga samariae. usq; populū
constitentem. usq; ad cures populi dñi & usq; ad cures hiet
hoc enī quod dicitur. tetigit usq; ad portas populi mei;
ANOKOI NOY. Intellegendum ē ut subaudiat. tetigit & iā
usque ad portas huerusalem. hunc usq; contra samariam
& contra huerusalem. uideamus & cetera. In q̄ h noli
te adnuntiare. lacrimis ne plorētis in domo pul uerit;
Pulvere uos conspargite. transite e uobis habitatio affit.
confusa ignominia non ē egressa que habitat senan.

bet
uer
s
s
s

—
= V +
—

Plurimum domus asel accipiet ex uobis. quæstet sibi; Quia
 infirmata est. In bonum. que habitat in maroth. qui ad descendit
 malum ad nō. In portam hierusalem. Tumultus quadrigæ
 stuporis habitantia tachis. Principium peccati est filia sion.
 qui hinc inuentasunt scelera istabel. Propterea dabit emis-
 sarios sup hereditatem geth. domus menditi. In deceptione
 regibus isrl. Adhuc heredem addeam tibi que habitas. In ma-
 sa usq; odollam ueniet gloria isrl. Lxx. qui in geth noli
 magnificari. Quia in bachim. nolite edificare de domo derisū.
 Terra aspergetur derisum uræ que habitas. beneciuitates
 eius non egressa. habitatrix sennan. Plangite domū
 iuxta eam accipiet ex uobis plagam doloris. Quis coepit
 In bonū que habitat in doloribus qui ad ceciderunt mala
 ad nō superas hierusalem. Sonitus curruum & equitum
 & habitatio tachis. princeps peccati est filia sion quam te
 In uenerunt Iniquitates isrl. Ideo dabit emissarios usq;
 ad hereditatem geth. Domos uanas frustra fuerunt regi-
 bus isrl. donec heredes adducam tibi que habitas tachis.
 hereditas usque odollam ueniet; O uultum hebraicum
 a septuaginta Interpretatione discurdat. & tamis tam mea
 quam illoꝝ translatio difficultatibus In uoluta est. ut si
 quando indiguimus spūdi. semp. autem In exponendis
 scripturis scis illius indigemus aduentu. Nunc uel in cxi me
 eum ad eē cupiamus. & que in proph&is locutus est pandere
 Ut denob quoq; possit intellegi quod alibi pollicetur. Aperi-
 ostium. & implebo illud; Geth. Ut regnorum quoque

testat historia unae de quinque urbibus palestinae. uicem
iudee confirmo. & de cluthero poli euntibus gazam. nunc
uicus uel maximus; Unde fuit & goliath ille getheus.
quem dauid occidit in proelio; Quia igitur pph^{ia} dñs dix
erat; Plangam & ululabo uadam spoliatus & nudus facia
planctum uelut draconu. & luctum quasi structionum
quia desperata est & insana bilis plaga samariae. & uenit
usq; ad iudam tetigitq; portam populime iisrl. Propterea
flentis adhuc uoce precipio. Nolite adnuntiare in g^h
ne audiant & letentur inimici; Lacrimis. ne ploratis. idē.
ne in singulis quidem erumpat dolor; dissimulate fluxu.
ne aduersari gratulentur; lacrimas hora non habeant
cum peccatus habeat dolorem. Nolite exire foras. sed in domo
pulueris & ruente cinere uos conspargite ruinam. Tran
site uobis habitatio saffrl. quod s^{ro} hebreo que sermo
ne dicit pulchra. Samaria quippe in pulcherrimo
iudee & uberrimo sit loco; nunc quoq; ostenditur; dicit
ergo ad eam. Otu que habitas in regione uberrima. quia
confusa est ignominia. sic transi sic ad captiuitatem duce
te. ut pre malo magnitudine ne uicinus quidem malo
phrlur audiat uocem tuam. porro quod sequitur; Nonē
aegressa que habitat. in tenan. quod in p^{ro}atur exitus.
siue sit simmachus uertit. non est egressa habitatio ha
bundans. de eadem samaria dicit. que in ipsa assiria cap
tiuitatis est foribus. & statim ut nota fuerit de finibus
suis. hostilem terram ingreditur. Nam habitatio ha

biondant' iuxta illud accipiendum - quod & supra diximus
 habitatio pulchra; Non est igitur aegressa que habitabat in
 exitu. uelut in habundantia propria uoluntate seclui ducta est
 in assirios unde domus uicina & ex latere quod int' praet' at
 a set. Regnum uidelicet iuda. plantatum accipi & ex uobis.
 que nunc Interim samaria capta subsistit. & dm̄ habuit de
 fensorem. Accepit aut' plinctum & percussa formidine est.
 & infirmata bono suo que habitat. In maroth. id est in ama
 ritudinibus siue ut si in machus uerit habitatio ad amari
 tudinem prouocans hoc est; + ekate cian para picre ny sa.
 NKAT ORKI AHTTAPATUKPA IN ORCA. quod de heralico dicit.
 Iosep et MARVTH. propter captiuitatem uicinatum tribui
 quia descendit. malum ad nō in portam hierusalem. Assir
 rius quippe euastata samaria. uenit & iā hierusalem eo
 tempore. quo rabsaces est missus insultans. De quo & regnoꝝ
 quartus liber & esaias plenus scribunt; Ubi dicitur. quod
 rex assirius de lachis miserit. Inertm. & postea capta lachis
 ad oppug nandam transierit. Tobnam. Venit & igitur. olachis
 urbs idolis dedita. & actre que cetriga & equites assirioꝝ;
 Quia & ante inuenta sunt seclera ista. Et tu fuisa principiu
 idolatrie In uida. Perte enim quasi protam impietas.
 decim tribuum migravit hierusalem. Non solum arie.
 sup lachis. tumultus uenit & quadriga. sed & sup geth.
 mētro pholum. palestine de qua supra dixeram. In geth.
 nolite adnuntiare. mitte enim assirius latrone uolossuos.
 quos uocat emissarios & possidebit domum idolatrie

urbemq; mendatu. que insupplantatione fuit regibus ist.
Quod autem sequit. adhuc heredem adducam tibi que ha
bitas in mare. pulchre adlusit ad nomen. quia enim
mareta hereditas dicitur. Aduentum in eam hostium
pheredibus appellauit. Et usque ad ollam urbem uide
uenit mareta. id est hereditas que odollam gloriosa est
in ur bibus israt. Denique & simmachus. ita transtulit.
ETIKA HPO NOMONA W. KAI CO KATOI. KIPAMA PE
CAE W CO. LOMO MOMH W ETI NEC ADH OCICAPAICPA
HA. hoc est adhuc heredem adducam. & tibi habitatio
mareta usque odollam uenit glorie ist. hoc e que gloxi
osa est in ur bibus israt; ut ubi dicitur glorie gentium ca
sus sit. numeri singularis. huius glorie. & non nomi
nati. pluralis he glorie. Certe ita t. in ille gamus. capti
uitas israt. que uenit lachis. & gch. & mareta. usque odolla
quodque uenit; & pressius legendum glorie israhel.
ut kata anti ipacin. In nomina t. uastitas sentiat.
Porto quod supra urbem prophete morasti. here ditate
interpretati sumus. Sicut lector in eo uersiculo. q uero
sumus propterea dabit emissarios sup hereditate m gch.
In hebreo p hereditate gch moraseth. gch. positum.
Hunc usque fecundum hebraicum ut potui mus. ut no b is
uisum est. Certe ut ab hebreis audiuimus. Quasi un
saxa. & acutissimos scopulos nauicula nostram rexim.
que utrum. ut kata anti fra sin. Intrauerit portum. an
adhuc in salo fluctu & lectoris erit prudentia iudicare

Nunc orationibus ur̄is p̄gamus ad alios stuctus. & mimites
 expositionis. hinc inde naufragio. si possumus euadamus.
 & h̄ Interpretatur torcular. Quia ergo in ḡh̄ id est in
 torculari sunt. putantes se uinde amiasse fructum
 & calcasse botrum deuinea sor̄h̄. extolluntur insup
 biā ignorantēs. quod botrus terre uide in allophiloꝝ fi
 nibus non reperiatur. Nolite inquit extolli quęstis in
 torcularibus quia deuinea sodomorum uinea ur̄a est. &
 ppago ur̄a. diego mortis. & uua ur̄a amaritudinis. & botrus
 fellis uob̄. & furor draconum. Unum ur̄m. furor aspidū.
 insanabilis. Nam si c̄iā feceritis fructum. quō uinde ma
 ur̄a. non solum de sodoma & gomorra. sed de egipto quoque ē.
 & ceteris inimicis gentibus dabit dñs erugim fructum ur̄m.
 & labores ur̄os locustę. & occidat in grandine uineas ur̄as
 & moros ur̄as in pruina. Non uos decipiat similitudo uini.
 nec dicatis amaram dulce. Gustate unum ur̄m diligentius
 & inuenietis puino sor̄h̄. furorem draconum & uenena
 aspidum. Unde nolite sup̄bire sed magis humiliamini.
 sap̄ potenti manu dñi. Et alit̄ ip̄enite torcular. de quo
 ascendens ex eodom. & rubicundus ex bosor. Loquitur.
 in esala. Torcular calcavi solus. & de gentibus ur̄is non ē
 mecum. Rursum quia sunt de alienigenis & alit̄ multas
 etiā habet regiones & urbes allophilorum puincia. quip
 mala opera & sensus contrarios dō loquitur. Destructi
 sumus. sed reuertentes edificemus que destructa sum.
 Unde & uocantur termini impietatis.

Populus curatus est dñs. dicitur ad eos. Quia in bachim.
 nolite aedificare de domo dñi derisum. Bachim. In lin-
 gua nr̃a planctum & fluxum sonat. Deniq; exceptis sep-
 tua ginta om̃s. KA AY MOH idest fluxum transtulerunt.
 Qui estis igitur in huiuscaemodi operibus atque sententiis
 que fluxu dignesunt nolite Instaurare aedificationem
 pessimã. Nec sensum ur̃m exstructionem dñi arbitremi-
 ni. Neq; aedificetis sup̃ arenam. nec um̃ tempestas ue-
 nerit. Domusque ur̃a conciderit. cassus labor risum
 uidentibus prebeat; Quin potius Intellegentes aedifica-
 tionem ur̃am. dignam esse derisu. Ruinas eius & pulue-
 uere conspergite capita ur̃a & agite poenitentiam.
 quod absq; consilio casuram domum aedificare uo-
 luitis. Sequit̃. Que habitat bene In ciuitatibus suis
 non est aegressa habitans. In sennan. Quod uedetur
 hanc habere sententiã; Uos qui sup̃ bitas In giedi.
 & in bachim. frustra domum risu dignam aedifica-
 re comini aspargite uos puluere & agite poeniten-
 tiam quia unum dñs estabile premere. & aedificati-
 onem contrariam dño aedificare uoluitis. ecclesia
 aũ x̃pi que habitat bene & in toto orbe ecclesias
 possidens. sp̃i unitate conuincta est. & habet urbes
 legis p̃ph̃arum euangelii & apostolorum; non est
 aegressa de finibus suis idest de scripturis sãis.
 sed coeptam r̃cinet possessionem qui habitat
 in sennan. quod inter p̃tatus est

supradiximus. si immachus abundantiam. habet enim
 patrem & filium & spiritum sanctum. Cum quibus omnes spirituales
 gratiae consequuntur. uirtutum consueuerunt; Unde & dicitur.
 ad eam. fiat pax in uirtute tua & habundantia in tur-
 ribus tuis. Uos uero qui habitatis iuxta sennan. id est
 iuxta abundantem ecclesiam, O heretici. O contraria dog-
 mata plangite uos quia edificastis uobis domum inde-
 risum in derisum. & pressistis torcular in supbiam;
 Nec in scripturis sed in uicinia scripturarum domum
 ueram. lam non risu sed plactu dignam. & lacrimis
 constructis; Unde subiungitur. plangite domum
 que est iuxta eam. id est iuxta sennan. sed & hoc
 quod addit. accipiet ex uobis plagam doloris. ad eos-
 dem hereticos dicitur. quibus imperatur ut plangent
 domum uicinam ecclesiae; Quod mimicus & ultor diaba-
 tur cui tradendis in suplicium ipse eis inferat
 plagas extorqueat pro edificationem pessima plagam
 dolorem. quem propterea inferuntur ut sentes pec-
 cata que fecerant. agant poenitentiam; & habitatio
 doloris. sit eis bonorum occasio. Siue ecclesiae indicatur.
 dolor quod plangat quondam filios suos; & ipsa
 sicut cause salutis hereticorum sic diligenter ma-
 trem uoluerint reuera. porro quod inferitur.
 quia descenderunt mala ad nos sup portas hiet
 & martionite ac manichei utuntur hoc scrip-
 to. eo quod legitur de malo conditor sit;

Sic dicamus mala ad nō discendis. se: Quomodo & saluator
loquitur. In euangelio. Videbam satanam quasi fulgor
de celo cadentem. Quomodo enim cecidit de celo lucifer...
qui mane oriebatur. & contristatus est super terram qui in-
tendebat ad gentes. sic & hec mala quae a dno ceciderunt
& uenerunt ad portas hierusalem. Antequam caderent non
erant mala. Sed quia ad nō corruerunt ideo facta sunt
mala; & ut sciamus malorum insidices. Venerunt inquit
ad portas hierusalem; quae quia firmes sunt & adamantinae
& clauduntur ab apostolis. quibus clauis hierusalem. co-
miserunt ante eas uersant inimici & quos exire conspex-
erunt interficiunt. Siquis igitur est de hierusalem quae ha-
bitat bene in ciuitatibus suis non egreditur cum habitis
in abundantia. Sed semper intrinsecus est nec egreditur portas
eius. Quis qui egressus fuerit occiditur; Occiditur autem
ab his qui se eleuant in gē h. & habitant in bachtm. & edifi-
cant domum in derisum. Denique mala quae descenderunt
ad nō ad portas hierusalem. Strepitum tantum habent
curruū. & equorum tumultus confusumque sonitum profo-
ribus hierusalem. ut oris sui lancea quoscumque uagari
uiderint interficiant; Post hec scriptum est. quae ha-
bitat lachis princeps peccati est filiae sion. Lachis
Interpretatur TIOPIA EC TIN. Idest ambulatio
est; & hu igitur quia scenderunt in curribus
suis. & habuerunt equites & strepitum tantū
Inanem quae sonitum quibus locusta est quae

et bibat. iuxta mensuram operum suorum; Vel certe ita dis-
tinguendum ut hoc quod dicitur. Que habitas lachris ad superi-
ora referatur; & sit ordo ac sensus. Adducam heredes tibi
de ecclesia que habitas lachris; Quia de hereditate dñi. & tu eris
cum hauseris. & receperis quem mereris. Obsecro in capitulo sine
lectorem necessitatem uoluntatem putat. & expositionem pro
luxem. uerbo sitamen existimat. Magisq; miratur in locis tam
asperissime aliquid inuenire. quam quicquam eorum que di-
cendasunt. non pretere mittere; Decaluarie & condere sup filios
deliciarum tuarum; Dilata caluicium tuum sicut aquila. qm̄
captiui ducti sunt exte; Septuaginta; Gloria filie isrl̄
decaluarie & condere sup filios delicias tuas; Dilata caluicium
tuum sicut aquila. quō captiui ducti sunt exte; hoc quod dic-
tum est a septuaginta gloria filie isrl̄; Ad dentibus filia.
hebrei in fine superioris capitula legunt. Nobis autē quia sic
uolueris & semel suscepimus. Incumbit necessitas ita inter-
pretari scripturas. Quomodo leguntur in ecclesia & nihil
omnis hebraicam non mittere ueritatem. Dicitur ergo isrl̄.
Interim secundum litteram. ut uel decem tribus accipiamus
in samaria. t. in commune omnē isrl̄. quia captiuis ductus
est populus. & omnis iudea ab assiris babilonisq; uasta-
ta est. Assumant planctum & plorent filios suos; & quo-
modo aquila que regina est uiuum. Certo tempore amittit
pilos & remanet in plumis. sic & isrl̄. deponet omnē
gloriam suam qua erat. circum datus. ante. & planget
filios hostium subditos potestati. Quod autē aliqua

hebr̄ uer̄

ss

ss

ss

ss

certo tempore amittere plumas soleat In palatio scripturæ;
 Innouabitur sicut aquile ^{senec} uisus tua. & comicus. INARTON
 timo por me no. In heauton timorum eno. uisus est Inquit. R
 uere quod dici solent. aquile senectus; Si uero uoluerimus
 hoc ipsum & de p̄senti tempore uelate. euerfionis accipere.
 uidebimus omnē gratiam qua quondam apud d̄m floruit
 ab eis poenitus recessisse. Ubi est enim p̄ph̄a ubi doctor legis.
 ubi angelorū presidia. ubi contra plures. paucis insperata uo
 toria; Dealuata ē h̄c tm. & omnem comā gloriæ pristinae
 pdidit; Et filii eius quidamauerunt contra d̄m. Crucifige
 cruci fige eum. Ducti sunt In captiuitatem. Legi Incausdam
 cōmentariis hoc quod dicit; Dealuare & tōdere sup filios
 deliciarum. & de condicione humana posse accipi. ut d̄m ada
 dam siue ad hierusalem caelestem dirigatur eloquium.

O anima humana. curbs quondam scōrum mater. que prius
 eras In paradiso. & fruebaris deliciis arborū diuersarum. & ha
 bebās preciosissimā comā. Nunc quia pro uicta es de sublimib.
 & deducta In babilonem. & uenisti In locum captiuitatis. &
 pdidisti comā tuā. radere & assume habitum poenitentis.
 & que prius quasi aquila uolabas In excelsis plange filios. plan
 ge sobolemtuā; que te est ducta captiua. Ne qui cogi
 tatis inutile & operamni malum In cubilibus uris. In luce matu
 tina faciunt illud. quō contra d̄m est manus eorum; & con
 pierunt agros & uolenter tulerunt; & domos rapuerunt.
 & calumnia bantur. urum. & domos eius. urum & hereditate
 eius. Idcirco hæc dicit d̄s. Ecce ego cogito sup familiā istam

habetuer

malum; Vnde non auferetis colla uera & non ambulabitis
supbi. quōtempus pessimum est; Indie illa sumetur sup uos
parabola. & cantabitur canticum cum suauitate dicentiu;
Depopulatione uastati sumus p̄as populimeī. cōmutata ē;
Quomodo recedat a me. cum reuertatur qui regiones nostras
diuidat. Propter hoc non erit tibi mittens funiculum sortis
inco & udn̄. Lxx. Factisunt cogitantes labores & o
perantes mala incubilibus suis; Et simul indie consumabant
ea. quia non leuauerunt addm̄ manus suas; & desiderabant
agros. & diripiebant pupillos & domos opprimebant; Et
rapiebant uirū & domū eius uirū & hereditatē eius; Prop
terea hec dicit dñs; Ecce ego cogito sup tribum istam mala.
de quibus non auferatis colla uera; Et non ambulatis recta
subito quōtempus pessimum est; Indie illa sumetur
sup uos parabola; & plangetur planctus incantio dicendū.
Misera uasti tati sumus p̄as populi mei dimensa est in fun
culo. & non erit qui prohiberet eam & auerteretur. Agri
nostri diuisi sunt propter hoc non erit tibi mittens funicu
lum in hereditate. Quod in fine capituli iuxta in he
braicum posuimus in exu dñi p̄ quo septuaginta tran
stulerunt in ecleria dñi iuxta aeditionem uulgatam
sequenti capituli principium est; & ideo in illo in dñs
uisserit differemus; Veigitur uobis populi iudgorum
qui & cogitatis malum & opere cōplētis. Et tubalia
ad requiescendum data. stupris poluitis. Et quicquid
Et quicquid iniquitatis nocte tractatis. quas differite

non liceat. statim ut dies claruerit. festinatis implere. Non
 considerantes. quia aduersum dñm fortis est manus ur̄a; Et
 ut doceret scriptura quid esset & quod in nocte cogitaret
 & in die facerent. exponit in partibus. Concupierunt
 inquit agros. & uolenter tulerunt & domos subaudivit
 concupierunt & quas concupierant diripuerunt; Et non
 solum calumniabunt homines & domos eorū. sed postea
 quoq; qui misericordiam p̄pter & aeternam paruulam merebant.
 rabido ore uastabant. Quia igitur ista fecistis & cogitatis
 inutile. & ego dñs cogitabo sup̄ familiam istam malum; Non
 quo malum sit quod cogito ego; Sed quo patientibus uide
 atur. malum; Quod tunc uos premat. ut colla ur̄a non possitis
 leuare; Nec ambulatis superbi. scilicet. quos tempus captiui
 tatis oppresserit. Tunc dicetur sup̄ uos parabola & miserie
 ur̄e. uertentur in canticum; Depopulatione uastatissimus
 partus popul mei. Templum inquit meum quod non solum inter
 gentes ceteras plus habeam. mutabitur in ruinam. quomodo
 ante me recedat assirus. cum reuertat ut agros meos sibi
 sorte distribuat; Propterea ofamalia ista. sup̄ quā ego malū
 cogito non habebis partem in hereditate iustorū; sed & de
 trahet & captiuitate hoc ipsum accipi potest. quod omnia
 eius euenerunt. quia dñm crucifixerunt; Ita tamen. ut sep
 tuaginta interpretum editio differat. Gloria m̄a filie
 ista decaluata est. & attonsa sup̄ filius quondam. delicatissimis;
 & siquit deinceps renatum pilorū fuit. alia deinceps rasura
 & attonsiōne truncatum est. Tunc omnia consilia eorū.

trans iordanem moÿse mittente funiculum. & postea abhiesu
 naue tribubus reliquis dispartita hec gentibus ramceno mes
 sore diuisa est; & nemo fuit qui pro liber&. quim potius cū
 uniuersas optineant nationes. nullus est Inuideis quan
 tiquum pristina libertatem possideat solum. Quod si ter
 tiam expositionē sequi uoluerimus de qua supra dixeram.
 ad animā humanā ser monē dirigi. que de paradiso cor
 ruens. In captiuitatem huius mundi uenerit. uidebim
 quod omnis cogitatio nra labor sit & dolor. & cubilia nra
 plena sint malis; Et lux ipsa que uidetur mixta sit tene
 bris. queque nocte tractemus In caligine cōpleamus;
 Quis enī nostrum leuat scas addm̄ meenus sine ira & cogita
 tione. quis non desiderat uillas istius seculi oblitus por
 sessionū & paradisi: Uideas alios agros & agris; et terminos
 terminos lungere terminus. & paruo hominis corpusculu
 ra urbium non sufficere; Propterea cogitat. dñs sup nos
 mala. de quibus nostras non possumus eleuare ceruices.
 nec ambulare recti. quatempus pessimum est iuxta iohis
 uerba dicentes; Mundus in maligno positus est; Id ipsum
 significat & ille In euangelio filia abraham. nobis anima
 quam satanas uinxerat & incuruauerat & nisi ad aduentū
 dñi In sublime ericente non potuit nec suū suspicere cre
 atorem. Unde saluator. hanc inquit filiā habraham.
 quā ligauerat satanas non oportuit solui de uinculo isto in
 die sabbati; Quia ergo gloria nra omnis attonsa est &
 dilata uimus raturam uel uicuitatem nostram; Sic om̄

in quibusdam codicibus Inuentur; Misſi ſunt quinos plan-
gerent cum hieremia & ſumerent ſup nos parabolam & dice-
rent cum apoſtolo. Lugebo multos qui peccauerunt & non
egerunt poenitentiam; qui enim non plangat uident huma-
nas animas quaſi uaria ſupellectilem ad demonibus & diuer-
ſis uitis eſſe poſſeſſas. Alius demonum fornicationis ma-
tu funiculum alius auaritia; Ille homicidii. hic per uir-
lineas tendit; Paſ populi di diuiſa eſt in funiculo. & agri
quondam ſcitatis & paradisi. Quorum odore iſaac de-
lectabatur in filio ſuo iacob; Traditi ſunt aſſyrius regi-
q; babilonio. & habentibus foueas uulpibus & uoluceri-
bus caeli nidof. filius hominis non habet ubi caput ſuum
reclinat; Expoſui iuxta quod mei ingenioſi pati-
ebantur anguſtiae; Et primam ab aſſyriis babilonius
que populi captiuitatem. & ſecundam a romanis quia
dnm crucifixerant. & tertiam ſpiritualem; Qua unus
quiſq; nrm cum adam de paradiso cecidit & in huius
mundi captiuitate uerſatur; De qua cum uenerit dnſ
erigat alluſos. & ſoluat cõpeditos & captiuos quondã
diaboli reducat in poſſeſſionem ſua, & cõplebitur
ſpalmiſte ſermo dicentis; Ascendens in altum. capti-
uam duxit captiuitatem; Juxta quam expoſitione
potest & de eccleſia quarta captiuitas accipi. de qua
tinus quiſq; egreditur per peccatum. & poſt ea abe-
tra qui interpraatur adiutor id eſt ſermodi reducti
hieruſalem; Siquis aut in lege dn̄i die at nocte

meditatatur maius habuit studium. maius ingenium
 otium gratiamq; & potest de presenti capitulo p̄babi
 lius aliquid dicere; Non in uideo non sperno; Quin po
 tius cupio ab eo discere quod digno. & libenter medica
 pulum profitebor. dum modo doceat & non detrahat;
 Nihil enim tam facile. quam otiosum & dormientem
 de aliorum labore & uigiliis disputare; Ne loquamini
 loquentes; non stillabit super iustos non comprehendat.
 confusio dicit. domus iacob; Numquid ad breuitate
 sp̄i dñi aut tales sunt cogitationes eius; Nonne uer
 bamea bona sunt cum eo quiete gradit; & contrario
 populus meus in aduersarum consurrexit; de super
 tunicam palliū sustulistis. & eos qui transiebant simpli
 citer conuertistis in bellum. Lex. In ecclesia dñi nolite
 flere lacrimis. neq; plorent super his. Non enim abiciat
 obprobria que dicit domus iacob. prouocauit sp̄m dñi;
 Si he sunt ad inuentiones eius nonne sermone eius boni sunt;
 cum eo; & recti iam ambulauerunt. & prius populus meus
 inimicus resistit contra preces suā; Pelle meus excoriauer.
 ut auferent contricionem belli; Ne loquamini inquit loquen
 tes; Pro quo interpretatus est aliqua; Ne stillatis stillantes;
 Quodam idiomate hebraico eloquium ab eo quod fluxit & ad
 aures preueniat audientium. In similitudinem pluuie descen
 destis stillationem uocans; Nolite uos decipere. domus iacob
 & in consolationem mutuam dicere; Ds bonus est non ueni &
 captiuitas quātimeamus; Num larga eius misericordia. & clemē
 tissimus sp̄s. qui late & habundanter ortus ē omnibus in nobis

tentum ad breuiabitur & seuerius sit. Aut huiuscemodi sunt
cogitationes eius quales in hominibus certimus. ut antiqua in
teneat iracundiam. & ad undictam furore subito concitatur.
Atq; respondit dñs; Bonus quidem suū & uerba mea sonant cle
mentia. sed ad eos qui recte itinere graduntur; Quia uero non dico
olim sed hesternum die in contumeliā meā ueneratus eīdola. &
quantum in se fuit tirannica aduersum me arma corripuit.
qui infelicem populum spoliavit auxilio dī; Et quasi super
tunicā pallium tult. Quis simplices quosq; credentium. & ma
iorū ad quietes auctoritati. contra me uertit in bellum.
Numquid non stillabit super eum dñs. & adprehendē eū confusio.
Hoc autē quod nos uertimus. & contrario populus meus in aduer
sarium. consurrexit. Quia uerbum & multum. & contrarium.
& diem hesternum sonat. s̄m machus aptinuis transtulit ut
diceret. Ante unā diem. populus meus quasi inimicus restitit;
Ut solueret questionem. quod dñs non p̄terita uitia imputaret
populo sed recentia. & que quasi die cōmissa uiderentur hes
terno; Hacc iuxta hebraicā intelligentiā; Caeterum sep
tuaginta interpretēs. In hoc loco sibi penitus non coherent.
Ad id enim quod premissum ē. In ecclesia dñi nolite flere. que
consequentiā ē ut inferatur. Non enim abiciet obprobria qui
a dicit. domos iacob puocauit sp̄m dñi; Sed & illud quod seq̄r.
Si h̄e ad inuentiones eius sunt non sermones eius sunt bonicū
eo. & recti ambulabunt. Ad posteriora quid p̄tinēt quē dicunt;
Et prius populus meus in aduersarium restitit contra pacem suā.
pellem eius excorauerunt ut auferent contritionē belli;
Uideatur autē mihi in loco uel difficillimo sic posse reddi sensus.

sitamen prudens lector nra orationi adque uerit; precipitur
 itaq; cetera. ut non habeat tristitia & sollicitudinem super reb.
 seculi & damnis. que in hoc mundo euenire consuerunt; & dicit.
 habitatoribus eius; Quos quiescit in edera dñi semp gaude;e;
 Et quicquid uos acciderit. de dī iudicis gratulamini; Nec hoc dico
 quod flere non debeatis; Beati quippe flentes. quō ipsi ridebunt.
 Sed illud ammonedo ne in his ploratis que seculisunt; Siquis mor
 tuus fuerit propinquorum. si substantiam fūcus inuasert. si
 corpus uel podagra. uel alius quilibet morbus oppressert. si
 nolite flere nolite fundere lacrimas; Nec consideratis p̄sentia
 sed futura; & grauiamini magis. quod durtius in hoc tabnaculo
 mortis habereis; Quin potius illud caude ne insultatis ca
 dentibus. & alienam ruinā urām aedificationē putatis;
 Unus quisq; se ex suis uiribus. non ex imbecillitate alterius
 metiatur; Alioquin. que ista iusticia est. ramos oleastri. Insul
 tate ramis oliue qui fracti fuerunt p̄t̄ incredulitatem suam.
 & dicere; Domus iacob ad iracundiam sp̄m dñi prouocauit. In
 ficiens profetas. idola colens. dī filiū crucifigens; Qui hoc fac.
 non erit alienus ab opprobrio. & a m̄sura qui iudicauit iudica
 bit de eo; & quomodo ipse de peccatis loquit̄ corruentis. Ita alius
 ruine illius insultabit; Sequit̄. Si hęc ad inuentianes eius sunt.
 nonne uerba eius bona sunt cum eo & recta ambulauerunt;
 Quod offendit ait iudaicus populus. ut plenitudo gentium.
 subintraret; Dispensationis dī est. ut post ea credente isrl.
 omnes salui fieret. & uniuersi indigerent misericordiā dī.
 Unde & apostolus ad huius loci ueniens questionem. p̄fundū
 sapientiæ & scientiæ & iudiciorum dī. & abissum inuestigabilē

esse proclamat. Si ergo redimentiones & cogitationes dñi
frangi priores ramos de oliva & infera lios de oleastro non
debes insultare. sed timere nec corrumpere; Nec estimes in eo te
placere dō; si sermones idē scripturas illius legas; Tunc
scripturę profunt legenti. si quod legitur opere cōpleat;
Si loquens de scripturis possis dicere; An experimentum
queritis eius qui in me loquit xps; Dñs quippe dabit uerbū
euangelizantibus uirtute multo; Et sup montem excelsū
ascendit qui euangelizat sion. & eleuat uocem in fortitu
dine qui euangelizat hierusalem; Atq; hoc modo sermo
nes dñi boni sunt si secum sint; Hoc est fidi non deserat p̄di
cantem. cuius cor labia que consentiunt; Caeterum qui
confitetur labus. & cor eius longe est ad dō. & narrat iusticia
a eius. & assumit testamentum per os suum. peccatorum
sordibus conquinatur. Cum hoc non sint boni sermones
dñi; nec solum de peccatore. sed de eo quoq; qui gratiam non
habet spiritalem; Id est p̄phētia ad doctrinę & inter p̄xa
tionis. maiorumq; charismatum. Hoc dicendum est. quod
istius modi homo si uoluerit clementer causas fidei q; sua
ratione reddere. & quare dñs qui bonus & creator omniū.
ad solus tantum iudeos uenerit. & multimo iam seculo
uocauerit nationes; Non habeat sermones dñi bonos secū
sed de propria imperitia. & iā ea que bonas sunt dñs sunt
uerba contaminat. que uerba recta ambulant & reco
tas aures requirunt; Et hoc quidem dñs p̄cepit popu
lo successori. & ecclesie de gentibus congregate. ne
insultet generationi pristinae & insultando non sit.

aliena ab obpropriis. Restat autem ipse qui ueritas iudex est.
 & sine turbatione loquitur. Quomodo in passione sua irritatus
 contrarius fuerit. & hoc fecerit non quos suos nocere potu-
 erit creatori. sed quo contra pacem suam omnia perturbaret.
 Unde & ad hierusalem sermo est. Si scires ea que ad pacem
 sunt tibi; pace autem perditam pellem suam excoriauerunt; Idem
 tulerunt a se dei auxilium. quo protegebantur. & quasi
 nudas carnes absque cute & tegmine reliquerunt; ut quic-
 quid uidebatur esse pulchrum. operiente de super misericordia
 dei. hoc illa recedente preberet uidentibus turpitudinem;
 Recedente autem pace & auxilio dei. quare stiterant domino. de quo
 dicitur. Dominus conterens bella. dominus nomen eius; Aduersarius
 suis resistere non potuerunt. sed in omni certamine uictis;
 Nec fuit qui contereret aduersus eos bella nascentia; iuxta
 utramque personam hostium uel hominum que eos duxere capti-
 uos. uel aduersarium fortitudinum. que cotidie animas eorum
 iugulant blasphemando. Mulieres populi mei eiecistis
 de domo deliciarum suarum; A paruulis eorum. tulistis
 laudem meam in prophanum; Surgite & uide. qui non habetis hic
 quietem. Propter immundiciam suam. corrumpitur putredine
 pessima. Inter pretectio septuaginta. sitam septuaginta.
 Iosephus enim scribit. & hebrei tradunt quinque tantum fili-
 bros moysi legis translatos ab eis. & ptolemaeo regi traditos.
 tantum discordet in presenti loco ab heretica ueritate. ut
 nec capita possimus ex equo ponere. nec eos simul senten-
 tias explicare; Quam ob rem nostra primam translatio disse-
 ratur; et post ea ueniamus ad eos; Adhuc contra populum

de sermo est eius supra dixerat. e contrario populus meus
in aduersarium consurrexit. de supertunica pallium sustu-
listis; Quod non solum hoc egerint. sed mulieres quoque idē
matronas. quondam delicatas fecerint ire captiuas; Si
ue sub mœa fora urbes iude. quas & iesaiā filias sion uocat.
eo quod sion mœropolis fuerit; a paruulis quoque earum
tulistis inquit laudem meā. in pœciū. nullus remansit
in populo. cunctis uel infectis uel captis qui eos psalmos ca-
neret. sed & pauci qui in babilone superant canere se non
posse testantur; Quomodo cantauimus canticum dñi.
in terra aliena. Surgite itaque. & ite in captiuitatem.
Quia in hac terra requiem non habetis. que propt̄ scelera urā
polluta mundari non poterit. nisi longum sabbatum ante
celebrari. Propterea iudico uobis; Non habetis hic requi-
em. quia polluta est terra urā. & corrumpetur putridine
pessima; Captiuitate uidelicet uel balonia. t. romana.
Eo quod dñi hauserit sanguinem. Iuxta utramque enim. his-
torie ueritatem intellegi potest. Lxx. Duces populi mei pro-
iciantur de domibus deliciarum suarum. propt̄ malas adin-
uentiones suas eiecti sunt. potest hoc & generaliter de iuda
ici populi principibus accipi. s. aedotibus ac pharisais. qui p̄
passionem dñi. pro iecti sunt de urbe deliciarum suarum.
In qua prius. Las cui erant p̄pt̄ malas adinventiones suas;
Et specialiter de strippe dauid; Quia statim ut natus est dñs.
defecit princeps de iuda. & dux de femoribus eius ueniens.
cui repositum erat. & apparente expectatione gentium.
Sed de his quoque quidelicet affluunt. & inter epulas

atque lasciuas. pudicicam. seruare se credunt ppheticus
 sermo. describit; Quodeicienda sunt despationis domibus
 lautisq; conuiuus. & multo labore epulis conquistis. Et eici
 endi ppter malas cogitationes. & opera sua; & sunt scire
 quoeiciendissint. Euangelium lege. In tenebras scilicet
 exteriores. ubi erit flexus & stridor dentium; Annon con
 fessionis & ignominia e ihm crucifixum magistrum. pau
 peremq; esurentem. factis predicare corporibus & ie
 iuniorum doctrina. rubentes buccas. tumentiaq; ora pferre.
 Sicut apostolo loq; locosumus. non solum sermonem eoz imitemi.
 sed conuersationem quoq; & abstinentia; Apostoli cum
 esse utique sem ministerium iudis & pauperibus minis
 trare; non oportet Inquirant ditissimo sermonedi ministra
 re nos mentes; At nunc non dico pauperes. non dico fratres
 & qui rursus Inuitare non possint. & ex quibus excepta
 gratia nihil aliud episcopales sperent. manus. sed mi
 litantes & accinctos gladio & iudices excubantibus
 ante fores suas centurionibus. & tur nus militum. xpi sac
 dos. ad prandium; Tota clerici urbe discurrunt querunt.
 exhibere iudiciibus. que illi in pretoris suis. aut in uenire
 non possunt. Aut certe Inuenta non conuocant. Nec
 uero arbitrandum quod generaliter ad omnes hec diri
 gatur. In uectio. sed quoeos quitalet sunt pulsa sermo
 ppheticus. & cominatur eis supplicia & tenebras sempiter
 nas; Ut qui pudore & uerecundia non tenentur agant
 poenitentia. saltim cominatione poenarum. Lxx. Ad
 propinquante montibus. & eternis. a etnos montes. uel

angelos intellegere possumus. uel pph^{as} de quibus & in spal
mo scriptum est. fundamenta eius in montibus suis; et in alio lo
co; Leuaui oculos meos in montes unde ueni & auxilium mihi.
Adpropinquat autem æt^{er}nis montibus. qui non peccatis suis
ab eor^{um} contubernio separat^{ur}. Quomodo & moyses adpropinqua
bat dō non loco sed merito; & ad eos. qui adpropinquabant æ
t^{er}nis montibus. ipse dñs loquebat^{ur}. Dñs adpropinquans & non
de longe; montes aut^{em} æt^{er}ni ad distinctionem eor^{um} uocant^{ur}.
qui non sunt æt^{er}ni; principum scilicet. & huius seculi mon
tium tenebrosum; qui cum recti fuerint uel ut cedrus
libani. transeuntes cum incenso. locus eor^{um} non poterit in
ueniri; Lxx. Surge & ambula quia non est tibi hec requies.
Iubemus in nullis mundi rebus putare nob^{is} requiem; Sed
quasi amotus consurgentes ad sublime tendere. & am
bulare post dñm dñm nostrū. & dicere; Adhæsit postea a
nimæ meæ; Quod si nelexerimus & noluerimus audire
dicentem. Exsurge quid dormis & eleuare & illuminabit
te xps. Dormibimus quidem sed decipiemur & non inue
niamus requiem; Quia ubi xps non illuminat resurgen
tem. que uideatur esse requies. tribulatio est. Lxx. p^{ro}p^{ter}
inmundiciã consumpti estis corruptione; pro eo quod
nos diximus consumpti estis. potest iuxta gregam intel
legentiam in latino sonare sermone corrupti estis. ut
sit ordo; p^{ro}p^{ter} inmundiciã corrupti estis corruptione;
hoc aut^{em} ad eos dicit^{ur}. qui uoluptati corporis & libidinis ser
uientes; Non solum animã sed corpus quoq; suum corrū
punt. amatores. magis quã amatores dñi; poterat quoq;

dicere propt̄ Inmunditiã corrupti estis. & sensus & vicem
 absq; corruptione fuisset expletus. Nunc autē quia ait.
 Corrupti estis corruptione addistinctionem mihi uideatur.
 dixisse corruptionis salutaris iuxta quã & apostolus loquit̄;
 Et tuus qui foris homo noster est corrupitur. sed qui intus
 renouatur de die in diem; Quis semper mortificationem ihu
 portat in corpore suo. & exteriorem corrumpit hominem
 & carnē anime subicit imperio; iste corrumpitur quidem
 sed non corruptione quia corruptio illius salutaris est. Lxx.
 ” Fugistis nemine psequente. ad eos dicitur. qui propter
 Inmunditiã corruptione corrupti sunt; Quod consci
 entia peccatorum. & sic absq; supplicis resistere hos
 tibus & dimicare non audeant. unde & formidolosi.
 scōrū proelio ne terreat mentes fratrum suorum eiciunt &
 astris. pelluntur ex caet̄; & in maledictis leuitici
 ad huiusmodi homines sermo dirigitur; Persequen
 tur uos uox foli uolantis. & fugietis nullo psequente;
 Sciome legisse in cuius cōmītariis. exponentis iohan
 nis euangeliste principium; Omnia p ipsum facta sunt.
 & sine ipso factum est nihil; hoc quod dicit̄ nihil;
 ad malitiam reuulisse; Rursūq; ipsam malitiam int̄
 ptatum. eē diabolus; & isto quasi gradu ipsum quod
 factum est. sine xpō nihil; diabolus intellexisse;
 Sugit̄ malitia uel diabolus nihil est. & fugerunt
 qui corruptione corrupti sunt nullo idest nihili.

pette quente diabolus eosē psecutus. In nihili. quod sic
uel & ur nimis coactum. & contra scripturę simplicitatem
artificio potius eloqui. quam uera Interpretatione differ
tum. uel priorem uel quam ipse repperit expositionē
sequatur; Utinā non essem iur habens spm̄. & mendati
um potius loquerer; stillabo tibi inuinū. & inebriatē.
& erit sup quem stillatur populus iste; Congregans con
gregabo iacob. totum te Inuinum conducam reliquias
istę. pariter ponam illum quasi gregem Inouili. quasi
pecus In medio caularum tumultu abuntur amultitudi
ne hominum. Ascendit enim pandens iter ante eos; Di
uident & transibunt portam. & egredientur pcam;
Et transibit rex eorū coram eis & dñs In capite eorum;
Et In hoc capite multum septuaginta In ip̄tes ab hebraico
discrepat. Unde primum iuxta id quod nobis ab hebre
is traditum est exponamus. & postea si dñs uoluerit de
eorum translatione tractabimus. O popule iudaicę.
ad quos repromissiones. & quorū testamenta et lex. &
ex quibus xp̄s secundum carnem. cui imminentibus ba
bilonis uel romanis dixi. Surgite & ite In captiuita
tem. quō nonē nobis In terra ista requies. que ppter
Inmundiciā suā corrupitur populatione nouissima.
Nonne putetis uolentem loqui. & predicare gauden
tem quod uenturum uideo. Optarem & ipse anat he
ma eē pro fratribus meis qui sunt Israhelicę. Utinā
de meo sensu loquerer. & sc̄m spm̄ non haberem. &
inter pseudo pph̄as potius cōputatus solus perire.

& non essent uera quaedam. & crederet tanta multitudo
 in filium dei. & non radetur perpetue captiuitati; Verum qui
 a prophetis sum & discipulo loquor. & a ueritate missus sum. p̄ dico
 ueritatem; Propterea stillabor tibi sermonem meum in meracum
 unum; Quod te inebriat & corrumpere faciat; Me autem stil
 lante & uidente uenturae captiuitatis malum. populus iste
 meas pluuias suscipiet. hoc est uult & non uult habere sus
 tinere quaedam; & ne arbutemini malorum metant uer
 uatem. Nunc quidem uenit p̄ dicta captiuitas; Sed ecce
 in me sermo dicitur. quia domus p̄ phetae sit; Quod ecce cente
 propheta non loquitur & dicit; Veniā humanū corpus
 assumam nascar de uirgine; sueta. Quia in humilitate
 carnis ueni. & non credidistis mihi; Ueniā in consummati
 one mundi in maiestate mea cum angelis ceterisque uirtu
 tibus; & tunc te totum congregabo iacob. tunc in unū
 conducam reliquias israhel & cum gentiliū populo in uili
 meo pariter copulabo; Tunc te muro firmissimo septā.
 & tanta erit credentium multitudo. & intra caulas
 positi gregis tumultuatio. ut uincatur numerus peccatorū
 largitate; Ac ne forsitan putes quia dixi. ponā illum qua
 si gregem in uili. & quasi pecus in medio clauularum; De
 ouibus meloqui. Intellege quod oues iste homines sunt.
 Sequitur enim. Tumultua buntur a multitudine hominū.
 Tumultus. uox plurimorum est. & nimis multitudinis
 clamor pariter emissus. Nestimemus unius uocem.
 sed omnium esse cōmunem laudantium pastorem bonū.
 qui ardua quaeq; cōplanauerit. & suo equauerit pede;

Dux itinere eorum ipse paradisi ianuast. & dicat; Ego sum
porta. Quocirca diuidente & precedente & uia & porta. transi
bit per eum credulum pecus. Pastor autem iste. & rex est & dominus; Un
de sequitur; & transibit rex eorum coram eis. & dominus in capite
eorum; Quod si uoluerimus haec omnia de primo aduentu
eius accipere. & totum iacob. & reliquias israhel. de aposto
los. & eam reserere multitudinem quae in actibus apostolorum
saluata est ex iudeis. non abhorrebit ueritate expositio;

Hos enim uere congregauit dominus in uile suum & posuit
in medio ciuitatum. & fecit iter ante eos. & induxit eos in ec
clesiam. & fuit rex eorum coram eis & est dominus in capite eorum
in populo; Lxx. Spiritus statuit mendacium stillabit tibi
in uinum & ebrietatem. & erit de stilla populi huius. con
gregandus congregabitur iacob. Non ut plerique estimant
spiritus stetit mendax. sed spiritus statuit mendacium legendum
est quod graece dicitur. ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΜΑΛΕΥΣΙΝ ΚΑΙ ΣΕΥ. hoc
hoc est τοῦ εἴδος. Quomodo enim in uulneribus
putredinis ne cancer serpat. & mortuum corpus uiuas
carnes depascatur. medici statuunt uulnus. & urunt
cauterio. uel puluere κάρικον. ita spiritus dei finem posu
it mendatio ne uultra populus dei pseudo prophetarum
uocibus decipiat. Quod autem spiritus tam in nouo quam in ue
teri testamento ubicumque sine additione ponitur.
in bonam partem intellegatur; Et sepe diximus. et nunc
ex parte ponemus. nec uel dubium sit; fructus autem
spiritus caritas. gaudium pax. Et si spiritum uiuimus. spiritum & am
belemus; Et alibi. Si autem spiritus opera corporis morati

canus uiuemus; Et in ueteri testamento; clavis flatu
 populo que est Inea. & spiritus huius qui calcant eam; haud
 dubium ex precedentibus quoniam terram significat; Qui
 enim opera terrena & pedibus suis subiciunt ea. utique
 non malum sed bonum spiritum merentur accipere; Contra
 ratio malus spiritus cum ad uitam semper legitur; Ut ibi Cui
 autem immundus spiritus exierit ab homine; Et in alio loco. In cre
 puit spiritum immundum. Et cetera huiusmodi similia. Spiritus ergo
 dei quoniam mendatio fine posuit in pseudo prophetis. ipse tibi
 stillabit in unum & ebrietas. tem; Vinum l&si
 cat cor hominis. & ebrietas quia inebriatus
 est noe. Et de qua alibi dicitur Comedite am
 ci & inebriamini; Haec autem omnis letitia & ebri
 etas ad comparationem sapientiae dei; que uelut fluuius
 caelestem inrigat iherusalem. stilla est & gutta pro modica.
 Nec dubitabunt sapientes dei. stillabo in hominibus dicere;
 Qui lapidem abscisum de monte sine manibus legerint;
 & fatuum dei. sapientius hominibus; Et apostolos quoque
 ipsos ex parte cognouisse; & ex parte prophetasse; De hac
 igitur sapientia id est de stilla populi iudaici. non enim ue
 nit nisi ad ues pedes domus israel; Congregatus est
 iacob omnis qui sub plantat esau. & eripit primitiua eius
 ad benedictionem; Et antequam nascatur ad hoc postus
 in uero plantam pilosi fratris inuadit; Lxx. Cum om
 nibus suscipiens suscipiam reliquias de israel; Cum
 que crediderit gentium populus & sic omnis orbis
 ad meam fidem fuerit adductus. & intrauerit plenitudo

gentium. Tunc & cetera reliquie saluabuntur ista. Non ille
reliquie de quibus scriptum est In regnoꝝ libro. De reli
qui mihi septem milia uirorum. qui non curuauerunt genua
bahirak; Et de quibus paulus; Ego & in isto tempore relide
secundum electionem gratie saluifacietur; Et de quibus
supra micheas; Ceterum destilla populi huius congregandus
congrebitur iacob. Sed ille reliquie que postquam omnes
suscepti fuerint In fine suscipiuntur ad o; Et de quibus nunc
dicitur; Cum omnibus suscipiens suscipiam reliquias istas.
Ut iuxta id quod dicitur omnis sub peccato supra diximus. concludens
Lxx. Ponam in tribulatione; Reliquias de istis. quos postquam
omnes suscepero suscepturus sum; Nunc Interim
quia uersisunt me. Ponam in tribulatione. & coangus
tabo; Et faciam sedere sine sacerdote & sine alteri. & sine
propheta. Ut quem p beneficia non senserunt Intelle
gant p supplicia; Lxx. Quasi gregem in medio cubi
tis eorum. Sub auctore ponam; non solum inquit auersio
eorum quae me auersatisunt ponatur quasi gregem in
tribulatione sed postquam tribulati fuerint. & angustie
tempus expleuerint. Ponentur In requiem hoc est in
cubilesui; Et tunc de hominibus comigrabunt. &
transcendent humane conditionis statum. & imple
bunt quod sequitur. Exhiliunt ex hominibus; Non
solum aut illi exhiliunt & abibunt. sed omnes ad quos
sermone dicitur. Et qui humana uitia relinquentes.

conuersationem diuinitatis Imitantur. & audiunt; Ego
 dixi diuinitis & filii excelsi om̄; Exilient ex hominibus
 & quasi defentur ad caelum; Lxx. Ascende p̄ diuisionem;
 p̄ reser locus. quasi p̄ primum habet exordium; Et
 apostropha eloqui p̄ phœalis ad eum quis saluari cupit Im-
 peratur. ut ascendat p̄ diuisionem; Quod quidem ma-
 nifestius. sic. sic de genesi sumpserimus exemplum.
 ubi nascuntur germi de thamar. cum qua iudas pa-
 triarcha concubuit. Factum est inquit cum pararet
 & haberet geminos. In utero in ipso partu unus p̄ protu-
 lit. manū. & tulit obstetrix. & ligauit in manu eius
 coccinum dicens; hic egredietur prior; Cum autē
 contraxisset manū. statim egressus ē frater eius. &
 illa ait. quare diuisa est propter materia & uocauit
 nomen eius phares. quod interpretatur diuiso; & post
 hec egressus est frater eius. In cuius manu erat coccinū
 & uocauit nomen eius Sara. qui in lingua nr̄a dicitur
 semen uel oriens; Ostendit ergo senior populus in
 quo erat ortus & sem̄ antequam de gentibus ecle-
 sia nasceretur manū suā in operibus. & postea ē-
 traxit eam. audiens pesaiam manus enim ur̄e san-
 guine plene sunt. Cumq; ille contraxisset manū.
 & uisus cessasset operibus. frater egeritium. & po-
 pulus egressus est. & p̄t̄ ipsum diuisa est sepes. Et
 destruxit dñs atq; saluator ut ille possit in cetero
 pariter querat in medio & in macheria duos po-
 pulos seperantem; & facit unū gregem. & duos

cre aut in sem & ipso. In uno nouo homine faciens pacem.
Unde & obstetrix prophetiae loquens. dicit ad phariseos.
populum uniuersum; Ut quid diuisus est propter macheria.
Si intellexisti exemplum de genesi. Ascende qui salua
ri cupis. Nequaquam puererem populum qui manum
contractam habet sed per nouum. In quo uia xpi est. In
quo portat ihu. per quem ad patrem incedimus; Ipse enim
soluit medium parietem & maceriam id est obscuritatem.
ueterum prophetarum; ut omnia antiquae legis aperuit
sacramenta & dissipata incedendi difficultate uiam oculo
rum omnium reuelauit. Ut qui uult pergere nullo impedia
tur obice. nec obscuritas caligine terreatur; Lxx.
Ante faciem eorum diuiserunt & transierunt per portam.
& egressi sunt per eam; Et exiit rex eorum ante faciem eorum
domini autem princeps erit. Propterea dixit tibi ascende per di
uisionem; Qui surrexisti cum christo & ea quaeris quaeris suscipis.
Quia angeli siue pater & filius & spiritus sanctus. & diuiserunt quod
uidebatur obstare & fecerunt uiam uolentibus ingredi;
Et quia aperto itinere. Inuaserunt iter; Non solum ingressi
sunt portam sed & transierunt per eam. Ingressi sunt autem
quia & rex eorum eandem ingressus est portam; Et
aparuit eis iter ut absque ulla difficultate graderentur;
Ipse enim dominus. & rex & pastor. & uia & porta dicitur; Ego
sum pastor; Per me qui fuerit ingressus saluabitur. & e
grediatur & pascuam inueniet; De qua porta & alibi propheta
tatur; Haec porta domini iusti intrabunt per eam; Quicumque
autem fuerit ingressus... non debet in eo statim quo intra

intrauerat permanere. sed egrediatur ad pascua; ut in in-
 trando exordium sit in exeundo in pascua repperienda.
 uirtutum perfectio. Qui ingreditur adhuc in seculo est & ex
 creaturis intellegit creatorem. Quia uero egreditur. transcendit
 uniuersam creaturam; & omnibus que uideri possunt.
 pro nihilo computatis. Inuenit pascua super celos. & sermone
 dei uescitur & dicit. Domine pascua me. & nihil mihi deerit;
 hoc ideo intellegeremus euangelicum testimonium. In-
 greditur & egreditur & pascua inuenit; Et quod nunc
 dicitur per prophetam & transierunt portam. & egressi sunt
 per eam; Quam transitus & egressio absque christo regem nostro
 tribui non potest. qui rex dominus est; Statim quippe conuertit
 dominus autem princeps erit; Et dixit; Audite principes iacob. &
 duces domus israel. Numquid non uestrum est scire iudicium
 qui otio habetis bonum. & diligitis malum; Qui uolenter
 tollitis pelles eorum de superis & carnes eorum de super ossibus eorum
 Qui comederunt. carnem populi mei. & pellem eorum de super
 ex corauerunt & ossa eorum confregerunt; Et conciderunt
 sicut in lebe & quasi carnem in medio olle; Et tunc cla-
 mabunt ad dominum. & non exaudiet eos; Et abscondet faciem
 suam ab eis in tempore illo sicut nequiter egerunt in ad-
 inuentionibus suis. Manifeste aduersum principes israel
 sermo est & sub mœa fora leonum siue latronum. crudeli-
 tatis eorum describitur; Quod ex spoliauerint pauperes
 & interfecerint eos & carnes eorum ossaque contriuerint;
 Et quasi in medio olle. Sic in urbe hierusalem. miserabile.
 plebem affluerunt; Et propterea hoc inferat eis pro ea supplicium
 Indie captiuitatis. uel ana buchodonosor. uel aues patricano

betuer

& clamor ad dominum & non exaudivat eos. & abscon-
dat faciem suam ab eis. quia nequiter egerunt in sceleri-
bus suis. Lxxx. Et dicit & audite principes domus iacob
& reliqui domus israhel. Cum superioribus heret & sententia
Supra enim dixerat. Dominus autem princeps erit; Et di-
cit & audite principes domus iacob. & reliqui domus israhel;
Preliquis domus israhel exceptis septuaginta. omnes duces
domus duces domus israhel. Interpretati sunt; Dominus ergo qui
via fecit populo suo. & egressus est ante faciem eorum. & ipse est
princeps teneris simplicioris populi quem gremio vocat.
his qui nolunt sepevum sequi. sed superbiunt. & quasi iu-
dices populi uestigia illius non sequentur comminat & dicit;
Audite principes domus iacob. & duces domus israhel. Quid est
autem quod eos cogit audire; non ulla est inquit scire
iudicium quod est quasi abissus multa. & profundum iusticiae
eius. mens prava non inuenit; Aut quomodo potestis scire
iudicium dei. qui odistis bonum & queritis malum; Quid e-
testamini sanctos pauperes. & honoratis divites peccatores;
Simulque consideremus verborum significationem; Bona non amice-
re peccati est. quanti sceleris & via odisse; Et contrario mala
non fugere vitium est. quanti impiecatu est & via diligenter in-
quirere; Post haec describitur severitas iudicium. & in subie-
tos crudelitas. Lxxx. Diripientes pelles eorum ab eis. & carnes eorum
ab ossibus eorum; Sicut deuorauerunt carnes populi mei. &
pelles ab eis excorauerunt. & ossa eorum confregerunt. &
conderunt sicut carnes in lebetem & sicut carnes in olla;
Sic clamabunt ad dominum & non exaudivat eos. & auertat faciem
suam ab eis in tempore illo. eo quod pessime egerunt in ad

uentibus suis. Non suffecerat spoliare subiectum gregem. sed
 cora quoque eorum affluerunt duro impetio. & ossa contriuerunt;
 ut quicquid in eis forte fuerat frangerent atque contererent;
 Quomodo ergo illi spoliauerunt populum meum & nudaueru-
 nt omnem pulchritudinem & decora cute; Et carnes & ossa mi-
 serunt mollem feruentem. quam tex succendit assitui. Traden-
 tes gregem meum diabulo & angelis eius; sic & ipsi cum uenerit
 dies ultionis. clamabunt ad dnm & non exaudientur quia nec
 ipsi audiebant rogantes; Et extendent manus suas ad dnm.
 & dñs auertet faciem suam ab eis. quia & illi auerterant apre-
 cantibus multum; Et hæc uniuersa patientur quia pessime oger-
 unt in studiis & in uoluptatibus suis. Et non reges fuerunt sed tyranni.
 nec ppositi. sed leones; Neque magistri discipulorum sed lupi ouium;
 & satiauerunt se carnibus & in crassatis sunt & sicut pinguis sima
 hostia interfectioni & supplicii dñi preparata; huc usque con-
 tra principes malos sequens sermo aduersum pseudo pphetas est
 doctores pessimos. qui populum dñi adulatione supplantant.
 polluentes scientiam scripturarum; Hæc dicit dñs. super
 prophetas qui seducunt populum meum. qui mordent dentibus
 suis. & predicant pacem; Et si quis non dederit in ore eorum
 quippiam. scificant super eum proclium; Propterea nox uobis
 p uisione erit. & tenebre uobis pro diuinationem; Et occumbet
 sol super prophetas & obtenebrabitur super eos dies; Et confun-
 dentur qui uident uisiones & confundentur diuini. & operi-
 ent uultus suos omnes. quia non habent responsum dñi; Verum tamen
 ego repleus sum fortitudine sps dñi. iudicio & uirtute; ut
 adnuntiam iacob scelus suum. & istud peccatum suum. Lxx.
 hæc dicit dñs super prophetas. qui seducunt populum meum

betuor

s

s

s

s

s

s

s

s

s

& mordent dentibus suis. & predicant super eum pacem; Et
non est data in eo scificauerunt super eum proelium; Propterea
nox uobis erit de uisione. & tenebre erunt uobis ex diuina
tione; Et occumbet sol super prophetas. & contenebrescet
super eos dies. Et confundentur qui uident somnia. & irride-
bunt harioli; & loquentur aduersus eos omnes isti. quia non est
qui exaudiat eos; Nisi ego impleuero fortitudinem spiritus domini
& iudicio & potentia. ut adnuntiem iacob impietates eius.
& ista peccata sua. Legimus fuisse pseudo prophetas in iherusalem.
qui propter dona pacem que eis data non erat predicabant.
& si quis munera non dedit. & quamuis sanctus esset. iam
dei nuntiarent illi esse uenturam; Unde nunc dicitur ad eos.
quod loquentur mendacia. & sermo eorum non prophetia. sed
diuinitas. nec habeat lumen. sed tenebras & errorem; Cum
in contrarium uerba fuerint que promiserunt. tunc aperiantur.
in confusione. quia non erit inquit responsus dei. iam nec de-
mones accipiunt potestatem. ut eos sua fraude decipiant
muta erunt oracula tacebit immundus spiritus & in ludere
non audebit. hoc de pseudo prophetis. rursum oratio prophetice
loquentis inducitur. Illis falsa uatinantibus & operis.
in confusione. & ignominia. ego que loquor. a spiritu sancto in stin-
tus loquor; & loquor in iudicium domini & uirtutem; Cum
pseudo prophete mordeant dentibus & predicent pacem.
Ego absque ulla formidine. adnuntio iacob scelus suum.
& ista peccatum suum; quia uel idola percolauerat sunt. uel
dei filium. crucifixerunt. Si autem uoluerimus iuxta sep-
tuaginta de hereticis accipere quod dicitur. qui uere pseudo
prophetes sunt. & dicunt hec dicit dominus. & dominus non misit eos

non errabimus. Illi enim populum quondam di errore de
 capiunt & hoc faciunt ut comedant eos; Uel simpliciter in
 muneribus accipiendis ut mystice. In occasione animarum eorum
 & promittunt eis pacem & regna caelestia & dicunt; Nonne
 cesset ut uiuas continent & sancte; Habe fidem quam
 docemus. & omnia promissa dñi consequeris; Quo loquen
 tes magis aduersum eos hanc dñi conertant; & scificant in
 illos proelium; Quam obrem hereticas qui putatis
 habere uos pphœu. & imitami ni eclesiã di. ubi
 estimatis uisionem eẽ. ibi noxerit. Et ubi tactatis
 uaticinium pphœale. ibi sp̄s loquitur hmundus. Oc
 cidẽ enim sol iusticie sup huiuscaemodi pphœas. & uidebunt
 tenebras suas & confundentur; Cumq; diuini magis quam
 pphœe fuerint cõprobat. ridebunt super somniis suis;
 & populi qui prius ab eis decepti fuerant. loquentur contra eos;
 Tunc & iam ipsi magistri agent poenitentiam. & nemo eos
 exaudiet nisi ego quem offenderant; Et quia clemens sum.
 & nolo mortem peccatoris. sed cupio ut reuertatur & uiuat;
 Cum exaudiero eos dabo eis uirtutem sp̄i mei. & implebo eos
 iudicio meo & fortitudine; Ut qui prius populum blanditiis
 decipiebant. postea uera adnuntiando deterreant. & ad
 rectam reuocent uiam. Et quia causa erroris fuerant. Inca
 piant mederi uulneribus. que intulerant. & eẽ occasio
 sanitatis. Anim aduerte in p̄senti loco posse docere aliquem
 post peccatum sita men pristina uitia digna poenitentia
 luerit; Unde & dauid post adulterium & homicidium loquit̄
 in psalmo. Asperger me h̄risopo & mundabor lauabis me
 & sup nuem dealbabor. Nec suatantum puritate contentuse

hebuer

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

sed infert; Redde mihi lex tua salutaris tua & spū princi-
pali confirmare; Cumque hoc feceris. docebo aut. In quos
uastitas & impudite conuertentur. Audite hec principes
iacob & iudices domus isrl. Qui abominante mini uelutum.
& omnia recta pueritis. qui edificatis sion in sanguinibus.
& huerunt in iniquitate. Principes eius in muneribus ui-
dicabant. & sacerdotes eius in mercede docebant; Pphe-
te eius in pecunia diuinabant. & sup dñm requies-
cebant. dicentes. Numquid non dñs in medio
nostrum. non uenient sup nos mala; Propt̄
hoc. causa ur̄i sion quasi ager arabitur. & hierusalem.
quasi ceruus lapidum erit. & mons templi in excelsa
salucerum. Lxx. Audite hec domus iacob & reliqui do-
mus isrl; Qui abominante mini iudiciū & omnia recta
pueritis; qui edificatis sion in sanguinibus & huerunt
in iniquitatibus; Duces eius in muneribus iudicabant.
& sacerdotes eius in mercede respondebant. & p propheta
eius in pecunia diuinabant. & sup dñm requiesceba-
nt dicentes; Nonne dñs in nobis est. non uenient super
nos mala; Idcirco p̄t̄ uos. sion quasi ager arabitur.
& hierusalem ut custodia pomarum erit. & mons dñi in
lucum saltus. Nemo abiit hierusalem p̄t̄ scelera
que in hoc capitulo describuntur fuisse subuersam.
Et quia supra uel ad iudices uel ad pseudo p̄ph̄as pre-
cesserat cōmunitio. Audite principes domus iacob
& duces domus isrl. Et post paucos uersiculos. hec diē
dñs sup p̄ph̄as. qui seducunt populū meum & reli-
qua; Nunc generaliter & ad uersum iudices

& aduersum pseudo pph^{as} contra sac^{er} dotes. & contra eos
 qui sibi noticiā dī pollicebantur. pph^{et}alis sermo contex
 itur. Et arguit eos quod p^{ro}pter scelera eor^{um}. sion quasi ager
 arandā sit. & hierusalem. uelut aceruus lapidum corru
 iturast. & mons templi futurus In excelsa siluarum.
 Videmus complexa quae dicta sunt oris eloquia oculi p^{ro}
 bant. Proph^{et}iae testis aspectus est. hoc ipsum testimoniu^m
 & in hieremie uolumine describitur; Ubi & michae pro
 ph^{et}ae fit mentio. & hierusalem uastitas predicatur;
 iudices & principes domus iacob. & domus isrl. id est &
 duarum. & decem tribuum. non solum iudicium non
 faciebant sed eobominabuntur illud. & omnia recta
 p^{ro}ueriebant in saltim parua iusticia remanet & In ciuitate.
 Quae dificauerunt sion in sanguinibus. & hierusalem
 in iniquitate; Rapinis pauperem. caede in fontium occi
 sione sanctorum; Quod si quis de principibus uidebat^{ur}
 iudicare quoderat rectum. Uendebant magis sententiā.
 & in muneribus iudicabant. s^{ed} ac^{er} dotes quoq; non docebant
 populum. nisi accepto precio; & cum dicitur ad sanctos
 gratias accepistis gratis date. Illi disponsa^{re} accepta pec
 cunia p^{ro}ferentes. gratiā d^{omi}nī auaric mercede uendebant.
 Et post haec mala non Intellegentes peccatum suum.
 quasi sceleribus redimerent caritatem dī. sed iudices
 & p^{ro}ph^{et}as dī. esse se memorabant. & secundum
 In penitens. cor suum dicebant; D^{omi}n^{us} In medio nos
 trorum est. & non ueniunt sup nos mala. quia igit^{ur}
 non egerunt penitentiā. & omnis populus. secutus ē
 principum & sac^{er}dotum p^{ro}ph^{et}arumq; uitia; Sion

quasi ager arabitur. & hierusalem sicut aceruus lapidū
erit. & templum quod prius auro argentoq; fulgebat.
In ruinas ultimas conlabetur. hoc contra populum iudeoꝝ
cuius uera captiuitas & extreme ruine; et p̄t̄ superio
ra quidem scelera. sed maxime p̄t̄ effusionem dominici
sanguinis Inrogatesunt. Unde & in sion quasi ager aratae
& hierusalem In tumulus uerā saxorū. & templum illud
quandam nobile atq; sublime. In extremos cineres eo
minutum. Siquis autem hæc que de hierusalem dicunt.
& de sion ad ecclesiā transferat ipsa enī domus iacob. &
domus irahel. secundum illud in isaia scribitur. Iacob
puer m̄s suscipiā eum. & illud acthimotheū ut scias quo
modo te oporteat In domo dī conuersari que ē in ecclesia
Iste liquido per iudebit. quod principes domus iacob. &
reliqui de domo irahel. siue ut melius In hebreo scriptū ē.
Iudices domus irahel non sūt alius nisi ep̄i. p̄s̄biteri &
diaconi. Qui nisi omnia custodia seruauerint cor suū.
& abominant̄ iudicium. & in uerā recta puerunt.
Quando enim iuxta p̄sonam iudicant. & In disceptatione
negotii. non ualēt cause meritum sed reorū potentia.
nonne abominantur iudicium & omnia recta puerunt.
potest aū & aliter accipi. quod principes domus
iacob. & iudes domus isrl̄. abominantur. detesten
turq; iudicium. dī iudicis sententiā declinantes.
& omnē regulā malis Interpretationibus deprauan
tes. q̄t̄ edificant sion In sanguinibus. & hierusalem
In iniquitate. Cum enim scriptura iubeat. ne indu
cas Impium In tabernacula iustorū. & iurū sanguinū

& dolosum abominabitur dñs; In quocumque de ad seculis
 suis ordinant clericos. & uitam eorū In scandalum populis
 exponentes. rei sunt infidelitatis eorū qui scandalizant.
 Unde dicitur. Expedire homini ut mola asinaria lige
 in collo eius. & precipitur In profundum. quā ut
 scandalizet unū de minimis ecclesie. Cumque sac
 dotes malachias pphœa angelos uocet. & eos eorū oraculū
 dñi sit. sine munerum acceptione non iudicant. legen
 tes; Munera excecant oculos & iā sapientū. & quasi
 frenū In ore auertunt In crepationem; & cum dicitur
 ad apostolos. nolite possidere aurū & argentum. neq;
 aes In hominū uis sit; Et excutatur de scī uiri manibus
 & iā laborā reperta pecunia; Uoces dī uenditant. &
 & decolumbis mercantur In templo; sed & prophœ
 hierusalem ut pecunia diuinabant nescientes aliud eē
 pphœam. aliud diuinationē; Nūquam enim diuina
 tio In scripturis In bonā partem accipitur; non erit
 aut augurium In iacob. neq; diuinitio In israhel; Vide
 bantur quidem sibi eē pphœe sed quia pecuniā acci
 piebant pphœico Ipsorum facta est diuinitio; Petrus
 apostolus argentum Inquit & aurum non habeo; po
 terat utiq; simon mago uendere quod petebat. In
 mo poterat simulare uendentem. Sp̄s enī sc̄s. nec ue
 nundari nec emi potest. Sed ollatā pecuniā. cum offe
 rente damnauit; nunc uideas pphœas hierusalem
 non habere In ore pphœicam. & In dño requiescere &
 dicere. non uement sup nos mala; Quorū causa

speculatoriū dī hostilia furo diuiditur. & locus quon-
dam pacis ruinis plenus sit. & templum dñi Inuepres
spinasq; conuertitur & test habitaculū bestiarum.
Nec quemquā moueat illud quod In primo regnorum
libro legimus. saul uolentem ire ad samuhel ē dixisse
puero suo. sed ad eum ire non posse. quia p̄cium quod
offert & prouaticinio non habet; Et puerū respon-
disse. ecce Inuenta ē In manu mea quarta p̄as sici
pecunia & dabo uiro dī. & adnuntiabit nobis uā-
nram; Non enim scriptum est quod samuhel acce-
perit aut illi optulerint; quin potius pascentur
a proph̄a & inuitantur ad prandium; Sed fac eum
accepisse. si pes magis aestimandus sunt tabernacu-
li quam munera proph̄ia. Si uelut enim uiginti
obolos habet. & quarta p̄as sici. quinque sunt obo-
li. Et nostri igitur sacerdotes si uolunt uendere p̄phe-
tiam. & columbas In cathedris suis proponere. quas
dñs subuertit flagello. que penitus accipiant quin-
que obolos. non precia uillarū; Hoc ipsum sonat &
In tertio regnorum libro quod duxor h̄eroboam In
firmante filio. pergit ad achab hominē dī. & de-
fr̄a ei panes & uuas & uasculū mellis; dicit enim
quid secum illa portauerit. & tamen proph̄a non
scribitur accepisse. Quippe & corripuerit eam
& uenturum luctum predixerit; Licet potuerint
hu qui ad hariolos ire consueant quia multi diuini
& harioli erant In ista mala consuetudine aestimas

se ad ipsum & uicē & de prophetis & uoluisse offerre scis
 uiris. quod diuinis offerre solent; & tantūmodo
 scripturam narraſſe quid illi uoluerint. nectamen
 intulisse quod ipsum aut offerre ausi fuerint aut
 pphæ acciperint; Apostolus paulus; quia altario
 inquit seruiunt de altario participant & uiuunt; per
 mittitur tibi oſaēdos ut uiuas de altari non ut luxuri
 es. Boni rituram oſ non cluditur. Scimus ista &
 tamen licentia hac apostolus non abutitur. & habens
 uetum uestitumq; contentus ē nocto acche laborat
 manibus suis. nec uigrauis sit. & iurat in epistolis se
 scē & sine auaricia in xpi euangēlio conſatum. Et non
 solum de se sed & de discipulis quoque suis. hoc ipſū
 aſſertit quod nullum miserit quia beatus aut possē
 aliquid aut uel accipere; Sicut aut gratulatur in quibus
 epistolis. & mittentium munera. benevolentium di ap
 pellat; Non tam sibi quā pauperibus scōrū congregat
 quierant in iherusalem; Scī aut pauperes hierant in
 iherusalem qui primū in xpo crediderant de iudeis;
 & proiecti a parentibus & a cognatis atq; a fratribus suis;
 tam possessiones quam uniuersā supellectilem saēdo
 tibus templi ac populo uastante pdiderant; Si tales
 pauperes sunt accipiant; Si aut sub occasione pauperū
 pauce ditantur domus. & in utro acuase fictiliturum
 comedimus; aut amittes auris. mittimus & uestes.
 aut pauper habitus non querat diuitias senatorum.
 Quid prodest circa collum aut abster gendos sudo
 res linteolum non habere quid uiuat esse

monochitonas & preferre habitu paupertatem. cum ar
suppium nostrum uniuersa pauperum turba suspirat;
Propter hoc causam nostram qualessumus. quoniam edificamus in
in sanguine. & hierusalem in iniquitate. qui iudicamus in
muneribus. qui in mercedibus respondemus. qui in pecunia
a diuinamus. & super hoc sciam fictam nobis scimoniam
iudicantes dicimus. non uenient super nos mala; Audia
mus sententiam domini que sequitur. Sion & hierusalem & mons
templi speculatorum & uisio pacis & templum christi. In con
summatione & in fine quando refrixerit caritas. & rara
fides fuerit. quasi ager arabitur. & rediget in tumu
los & erit in excelso siluarum. siue in custodia pomorum.
ut ubi ample quondam domus erant & absque numero. a
ceruis frugum. ibi uix parua sit casula. seruans speciales
ciborum refectionem anime non habentium. Erunt in nouis
simo dierum mons domus domini preparatus in uertice monti
um. & sublimis super colles; Et fluent ad eum populi. & ex
sperabunt gentes multe & dicent; Venite ascendamus
ad montem domini; & ad domum dei iacob. & docebit nos de
uis suis. & ibimus in semitae eius. Qui a deson egredietur
& uerbum domini de hierusalem. & iudicabit populos multos
& corripiet gentes fortes usque in longinquum; Et concident
in gladios suos in uomeres & hastas suas in ligones. Non sumet
gens aduersum gentem gladios. & non discent ultra belli
gerare; Et sedit uir in subtu uinea sua & subtu ficu sua.
& non erit qui exerceat quia hoc domini exercituum locutus est.
Quia omnes populi ambulabunt unus quisque in nomine dei
sui; Nos autem ambulabimus in nomine domini dei nostri in eternum

hebruer

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

ss

In illa die dicit dñs. congregabo claudicantem. & eam quā
 qua eieceram colligam. & quam afflixeram; Et ponā clau
 dicantem in reliquias. & eam que laborauerat in gentem ro
 bustam; Et regnabit dñs. super eos in monte sion ex hoc nunc
 & usq; in eternū; Lxx. Eterit in nouissimo dierum ma
 nifestus mons dñi. preparatus super uertices montium. &
 eleuabitur. & super colles; Et festinabunt ad eum populi.
 & ibunt gentes multe & dicent. Venite ascendamus in mon
 tem dñi. & domū dī iacob; & ostendit nobis uia suā. &ambu
 labimus in semitis eius. Quia de sion exiit lex & uerbum dñi
 de iherusalem. & iudicabit inter populos multos. & arguet
 gentes fortes usq; in longinquum. & concident gladios suos
 in aratra. & hastas suas in falces. & ultra non tollet gens con
 tra gentem gladium. & nequaquā dicent belligerare; Et
 requiescet unusquisq; sub uicis sua. & unusquisq; sub uirga sua.
 Et non erit qui extertat. quia os dñi omnipotentis locutus ē
 hæc. quia om̄i populi ibunt unusquisq; in uia sua. nos autem
 ibimus in nomine dñi dī nr̄i in eternū & ultra. In die illa
 dicit dñs congregabo eā que contrita est & que iecta fuerat
 succipia & quos repuleram; Et ponā contritam in reliquias
 & repulsam in gentem fortem; Et regnabit dñs sup eos in mon
 te sion. ex hoc nunc & usque in seculū. Quia principes iude ex
 ist abominati sunt iudicium. & omnia recta peruerterunt;
 Et edificauerant sion in sanguinibus. & iherusalem in iniquitate.
 Et non solum hæc fecerant. uerū in muneribus quoq; iudica
 uerant; Sacerdotes iherusalem in mercede responderant.
 & prophete eius in pecunia diuinauerant. Et pp̄t eos sion
 quasi ager arati erat. & iherusalem in tumulos lapidum

corrueat & mons templi desolatus excelsa siluarum. Idcirco nunc derelicta domorum atque deserta; quando filius dei egrediens de templo ait. Surgite eamus hinc. & relinquetur uobis domus uestra deserta. Angeli quoque iosepho referente dixerunt. Transeamus ex his sediabus; Promontesion. mons domini eleuatus est; De quo ad principem alibi dicitur. & uulneratus est in monte domini; Iste autem mons domini quum nouissimo dierum ostensus est. quando adpropinquauit regnum caelorum; Siquidem in consumatione seculorum in remissionem peccati. phostia sua saluator noster apparuit; Undecima hora. ad conducendos uenit operarios; Et completa illius passione. iohannes loquitur. nouissima hora est. In sex milibus enim annis. si quingententi anni. per horas dies singulas diuidantur. nouissima hora consequenter dicitur. tempus fidei gentium. Et manifestus inquit erit mons domini preparatus super uerticem montium. Manifestus erit quante fuerat occultus. & preparatus non solum in montibus sed super uertices montium. Moyses & prophetas quidem uaticinatisunt. Licet enim omnia secreta conscripserint. tamen ad comparationem prophetiae in qua de saluatoris aduentu prophetauerunt humiliatisunt caetera. & nequaquam usque ad uerticem montium pertingentia; Et exaltabitur inquit super colles. Homo quidem apparuit formam serui accepit. humiliatus se usque ad mortem mortem autem crucis. Sed exaltauit eum pater suus. & dedit ei nomen quod est super omne nomen; Et ad conuersionem illius. uniuersa uita hominum comparata capi dicuntur & ualles; Adhuc ergo montem qui preparatus est super uertices montium. & exaltatus super colles festinabunt. siue

ut hebreo habetur fluent omnes populi. Idē Inmortem fluuioꝝ
 turbine Innumerabiles congregabuntur. Festinabunt autem
 populi quando In eum pariter crediderint. parthi. medii et amice.
 habitantes mesopotemiā. iudeam capodotiam. potum & asiā;
 frigiā & pamphiliā. Egiptum & partem libie. que est iuxta
 cirenen. & aduene romana. Iudei & pselati cretes & arabes.
 Nonne nubis festinasse uidentur ad montē quibus dictū est.
 Sequimini me. & faciem uos piscatores hominū. & p̄tinus
 secutusunt saluatorem; Rursumq; de iacob & lohane scriptura
 refert. Quod derelicta naue & patre & fluctibus seculi festi
 nauerunt ad montem; Et matheus publicanus audiens seque
 reme; statim cucurrerat. Sed & illud In euangelio. quan
 do secutesunt eum turba multe de galilea. & decapoli & hie
 rosolimis. & iudea & trans iordannem. & curauit eas. festi
 nantes populas p̄bat. Populis aū festinantibus gestes quoq;
 plurime ibunt ad montem dñi. totus scilicet orbis In eum cre
 dens. & dicent ut uexillū sep̄atibuli mutuo puocantes. ue
 nite ascendamus ad montem dñi. Ascensione opus est. ut quis
 ad xp̄m ualeat puenire; & ad domū dī iacob. acclerīā que
 est domus dī colūte & firmanitum ueritatis; Porro quod
 iacob saluatore significat. & supra diximus; Iacob puer m̄s
 suscipiam eum. Sed & hoc dicent ad eos qui locuti fuerunt; ue
 nite ascendamus In montem dñi. & In domū dī iacob; Et ad dent
 ut ostendat nobis uia suā. quā uel In angelis intellege ecclesis
 presidens uel In scripturis sc̄is que ostendunt uia dñi. eū
 quod dicit. ego sum uia. Et ambulemus In semitis eius; In apos
 tolis p̄ quos credimus In xp̄m. Desion enī egressa est
 spiritalis lex. & ad gentes transit; sermo dī de uortm

qui iudicabit Interpopulos multos; Pater enim omne
iudicium dedit filio; & corripit gentes usq; in longinquum;
Dñs enī adprehendit sapientes in astutia eorum. & cogno-
uit cogitationes sapientum quia uanę sunt; Diuidit
autē Interpopulos. quos salutes sunt digni; Et qui indigni;
& in auius aduentu omne blandi studium conferetur ad pa-
cem; In aratra gladii mutabunt. haste eudentur in falces;
Gens desinet bellare contra gentem; Nemo pugnare di-
cet. pugnandi necessitate deposita. Tamaque erit requies.
ut non solum in urbibus. sed in uiculis quoque & agris sit
unus quisq; securus. & hoc fiet quia os dñi locutum est; Ac
primum quidem iuxta litteram antequā nasceret̃ & ur
nobis puer. Cuius principatus in numero eius. totus orbis
plenus erat sanguine; Populi contra populos. reges con-
tra reges gentes dimicabant aduersum gentes; demque
dicē ipsa romanorum publica bellis ciuilibus lacerabatur;
Cinna & octauio & carbone pugnantibus; Sylla & marro
antonio & catalina. caesare & geneo pompeio. augusto &
bruto. eodem augusto & antonio; In quorum plus uni-
uersa sanguinem segeta fuderunt; Postquam autem
ad imperium xp̃i. singulare imperium roma sortita est.
a apostolorū itinere prius factus ē orbis; & aperte sunt eis por-
te urbium. & ad predicationem unius dñi singulare im-
perium constitutum ē; potest quoq; hoc quod dicitur.
Concident gladios suos in aratra. & hastas suas in falces;
Et tropologicē accipi. ut clicamus ad fidem xp̃i. iram & ef-
frenata conuitia eē deposita; Ut mittat unus que manū
supparatum. & non respiciet post tergum. & contumelios

iacula hastas que confringens fructus metere cupiat spiri-
 tales; Ut laborantibus alius. nos iniremus in labores eorum
 & delectetur de nobis; Vementer autem uenient in exultatione
 portantes manipulos suos; Nunc nemo pugnat aduersus
 alium. quia legimus beati pacifici; nemo discit conten-
 dendere in subuersione audientium sed ponit silentium
 oris suo & tacet. quia tempus malum est; Et requiescet u-
 nus quisque sub uite sua. ut premat uinum quod exhilarat cor
 hominis; sub uite illa cuius agricola patet; Et sub uice sua
 dulcia spiritus sancti poma decerpens. caritatem. gaudium. pacem.
 & reliqua; haec cum omnia accidunt secundum utramque
 & positionem. quia domini uerba sunt uera. & eius dixisse
 fecisse est; Omnes populi ibunt unusquisque in uia sua.
 nos uero ambulauimus in nomine domini domini in seculum &
 ultra; Cunctis inquit nationibus euntibus iuxta er-
 rorem suum. nos enim festinauimus ad montem domini. & in
 domum dei iacob; Ambulabimus in nomine christi dei nostri.
 quia ipse & mons & deus est. In illa die in qua lucebit sol ius-
 ticiae. congregabitur illa que fuerat ante contrita. & que
 expulsa erat suscipietur. & ad hoc congregabitur contrita.
 ut ponatur in reliquias & derelicta. in fortem gentem;
 Nisi enim dominus sabaoth reliquisset semen uobis. quaso-
 dama essemus. & quasi gomorra similes fuissetis.
 Sed iuxta hebraicum pulchre. Congregabo inquit
 claudicantem. & eam que male ambulauerat; & ad
 quam helices dixerat. usquequo claudicatis; Cuius
 pes scandali factus fuerat abscisus; quae meicera

& cui dederam libellum repudi colligam; et quā ad
fluxeram captiuitatibus uarus uel tradideram diabolo
& angelis eius. Ac ne statim nobis diligens lector opponat.
Quomodo congregatam assersit claudicantem. & collec
tameā que fuerat eiecta. Cum iudei in infidelitate p
maneat; Audiatur de prima xpi dici ecclesia que credi
dit ex iudeis de qua fuerunt & apostoli; Supra qua scribit
& lucas in actis apostolorum quod in una die crediderunt
tria milia & quinque milia; Et de quibus iacobus loquitur
ad paulum. Uides frat̄ paulus quanta milia sint de iudeis
is credentium. & om̄s emulatores legissunt; Sed &
significantiā considera prophetalem; non dixit; ponā
claudicantem totā saluā. sed ponam claudicantem
in reliquias. ut reliquie & electio salui fiant. Et eam
que laborauerat ingentem robustam; In nomen iude
lic & xpianū. quod non gladius. non ignis. non tormenta
superabunt; uide fidem & passionē martirum. &
de robusta gente non abiges; Et regnabit dñs super eos.
id est super gentes multas. & super reliquias claudicantis
in monte sion; In ecclesia in specula. In contemplatione
uirtutū a presenti seculo & usque in futurum; Siquis
autē uoluerit hoc quod dicit. congregabo eam que con
trita fuit. & eiectam suscipiā. & cetera de anima hu
mana intellegere. quod ante aduentū xpi uarus.
passionibus utriusque seruietur. & quasi erronea & mor
bida ovis. luporū fuerit lanitta moribus non erra
rabit. Dum tamē nouerit eā que contrita fuerat. &

& ad flucta subdñi; Postea regno futurā & uicturā
 in sion. & ad pristinum montē bonis pastoris ueneris
 reportam; Sciendum quoque & hoc capitulum quod
 nunc exposuimus. & huic simile de esau uideos. & eorū
 erroris heredes. ad mille annorū referte imperium.
 xpi atq; scōrū; Et illud quod dicit. om̄s populi am-
 bulabunt unusquisq; In nomine dñi dī sui. ita in̄ptari;
 Unaqueq; gens. cum suo torquetur idolo. & mittet
 In gehennā; Sed ex consequentibus arguunt. non dicit de si-
 ne seculorū sed de primo aduentu xpi. In quo colligunt reliquas
 claudicantis. & gentes ante saluantur. Igitur esauces huiusce modi
 posuit testimoniū; Sermo qui factus est ad esauē. filium amos de
 uidea & de hierusalem; Quia erit In nouissimis diebus manifestus
 mons dñi. & domus dī sup̄ summitatem montium. & exaltabitur
 sup̄ colles. Et uenient ad eum om̄s gentes. & ibunt nationes multę
 & dicent. Venite & ascendamus In montem dñi. & ad domū dī iacob.
 & adnuntiabit nob̄ uā nr̄am. & ambulabimus In ea; De sion enim
 exiit lex & sermo dñi de hierusalem. Et iudicabit Inter gentes
 multas & arguet populū plurimū; Et concident gladios suos
 In aratra. & erubina suas In falces. Et non sumet gens contra gen-
 tem gladium. & non discunt ultra belligerare. Significanter
 hic dicitur. quod sermo dī egrediens de hierusalem. iudicet In-
 ter gentes multas. & arguat pp̄ria populū uideoꝝ. Nos enim quasi
 peccatores. iuxta mensuram operum nostrū iudicabit. Illos uero
 uti geratores non iudicabit. sed arguet & condemnatos

S Explic. EXPLANATIONV. IN MICHEA. LIB PRIM. INCIP. PROEMIV
 Semper inuidis respondemus. quia non cessat (LIB SECUNDI)